

**BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI
“İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ”
MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ**

**Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun
hazırlanmış Maliyyə Hesabatları və
Müstəqil Auditorların Rəyi
31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə**

BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI “İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ” MMC

MÜNDƏRİCAT

Səhifə

31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatmış il üzrə maliyyə hesabatlarının hazırlanması və təsdiq edilməsi ilə bağlı rəhbərliyin məsuliyyəti haqqında bəyanat	1
Müstəqil auditorların rəyi	2-3
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	4
Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabat	5
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	6
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	7
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər:	8
1. Giriş	9
2. Əsas mühasibat uçotu prinsipləri	19
3. Mühüm mühasibat təxminləri və təxmin edilən qeyri-müəyyənliklərin əsas mənbələri	21
4. Dərc olunmuş, lakin hazırda qəbul olunmamış standartlar	21
5. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	21
6. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	29
7. Əmlak, avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər	30
8. Digər aktivlər	30
9. Aktivdən istifadə hüququ və icarə öhdəlikləri	31
10. Borc alınmış vəsaitlər	32
11. Buraxılmış qiymətli kağızlar	32
12. Digər öhdəliklər	32
13. Nizamnamə kapitalı	32
14. Əlavə kapital	33
15. Xalis faiz gəlirləri	33
16. Haqq və komissiya xərcləri	33
17. İnzibati və əməliyyat xərcləri	34
18. Mənfəət vergisi	35
19. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər	35
20. Əlaqəli tərəflərlə bağlı əməliyyatlar	36
21. Kapitalin idarə olunması	36
22. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri	38
23. Risklərin idarə edilməsi siyasəti	38
24. Hesabat dövründən sonra baş vermiş hadisələr	45

MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQ EDİLMƏSİ İLƏ BAĞLI RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİ HAQQINDA BƏYANAT

31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ

Bu bəyannamə Bank Olmayan Kredit Təşkilatı "İnkişaf üçün Maliyyə" MMC-nin (bundan sonra "Təşkilat") maliyyə hesabatları ilə bağlı Təşkilat rəhbərliyinin və müstəqil auditorların göstərilən məsuliyyətlərini fərqləndirmək məqsədi ilə hazırlanmışdır.

Rəhbərlik, 31 dekabr 2023-cü il tarixinə Təşkilatın maliyyə vəziyyətini, həmin tarixdə başa çatmış il üzrə əməliyyat nəticələrini, pul vəsaitlərinin hərəkəti və kapitalda dəyişiklikləri əks etdirən Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") uyğun maliyyə hesabatlarının düzgün hazırlanması üçün məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik aşağıda göstərilənlər üzrə məsuliyyət daşıyır:

- Uyğun mühasibat prinsiplərinin seçilməsi və mütəmadi olaraq tətbiq edilməsi;
- Məntiqli və məqsədəuyğun təxminlərin və qərarların qəbul edilməsi;
- Maliyyə hesabatlarının MHBS əsasında hazırlanması və ya əgər hər hansı bir kənarlaşma varsa, onun maliyyə hesabatlarında bəyan edilməsi və izahı;
- Yaxın gələcəkdə Təşkilat işini normal şərtlər altında davam etdirdiyi halda, hesabat tarixinə maliyyə hesabatlarının daimilik prinsipi əsasında hazırlanması.

Rəhbərlik, həmçinin aşağıdakı məsələlər üzrə məsuliyyət daşıyır:

- Təşkilat daxilində səmərəli və keyfiyyətli daxili nəzarət sisteminin işlənilib hazırlanması, qurulması və möhkəmləndirilməsi;
- Təşkilatın maliyyə hesabatlarının MHBS-ə uyğun olaraq düzgün hazırlanması və Təşkilatın maliyyə vəziyyətini istənilən zaman düzgün əks etdirən mühasibat sisteminin təşkil edilməsi;
- Yerli mühasibat sisteminin qanunvericilik və Azərbaycan Respublikasının mühasibat standartlarına uyğun olaraq təşkil edilməsi;
- Mümkün imkanlardan istifadə edərək Təşkilatın aktivlərinin mühafizə edilməsinin təşkil olunması; və
- Saxtakarlıq, yanlışlıq və digər qanuna uyğunsuzluq hallarının müəyyən edilməsi və qarşısının alınması.

31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatmış il üzrə maliyyə hesabatları 13 may 2024-cü il tarixində Təşkilatın İdarə Heyəti tərəfindən təsdiq edilmişdir.

İdarə Heyəti adından:

Cəlal Əliyev

İdarə Heyətinin sədri

Asif Əzimov

Baş mühasib

13 may 2024-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

13 may 2024-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Nexia EA

MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN RƏYİ

Bank Olmayan Kredit Təşkilatı “İnkişaf üçün Maliyyə” MMC-nin Təsisçisi və İdarə Heyətinə:

Rəy

Biz Bank Olmayan Kredit Təşkilatı “İnkişaf üçün Maliyyə” MMC-nin (“Təşkilat”) 31 dekabr 2023-cü il tarixinə təqdim edilən maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat, həmin tarixdə başa çatmış il üzrə mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabat, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, eləcə də əsas mühasibat prinsiplərinin və digər izahedici qeydlərin xülasəsindən ibarət olan maliyyə hesabatlarının audit yoxlamasını aparmışıq.

Hesab edirik ki, əlavə edilmiş maliyyə hesabatları Təşkilatın 31 dekabr 2023-cü il tarixinə maliyyə vəziyyətini, habelə göstərilən tarixdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından ədalətli əks etdirir.

Rəy üçün Əsaslar

Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətlərimiz əlavə olaraq hesabatımızın “Maliyyə Hesabatlarının Auditinə görə Auditorun Məsuliyyəti” bölməsində təsvir edilir. Biz maliyyə hesabatlarının auditinə aid olan etik normalar ilə Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının “Etika məəcəlləsinin” (MBEŞŞ məəcəlləsi) tələblərinə uyğun olaraq Təşkilatdan asılı deyilik və biz digər etik öhdəliklərimizi bu tələblərə, eləcə də MBEŞŞ məəcəlləsinin tələblərinə uyğun olaraq yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

Digər məsələ

Təşkilatın 31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə maliyyə hesabatlarına 30 may 2023-cü il tarixində digər audit şirkəti tərəfindən müsbət rəy ifadə olunmuşdur.

Maliyyə Hesabatları üzrə Rəhbərliyin və İdarəetmə Səlahiyyətləri Verilmiş Şəxslərin Məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının MHBS (Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına) uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə və rəhbərliyin fikrincə, dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin mövcud olmadığı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına imkan verən zəruri daxili nəzarət sisteminin təşkilinə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırladıqda, rəhbərlik Təşkilatı ləğv etmək və ya işini dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativin olmadığı halda, rəhbərlik Təşkilatın fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fasiləsiz fəaliyyətə aid olan məsələlər haqqında məlumatların açıqlanmasına və mühasibat uçotunun fasiləsiz fəaliyyət prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

İqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər Təşkilatın maliyyə hesabatlarının hazırlanma prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə Hesabatlarının Auditinə görə Auditorun Məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz tərtib edilmiş maliyyə hesabatlarında bir tam kimi, saxtakarlıq və ya xətalər nəticəsində, əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kafi əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını dərc etməkdir. Kafi əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin bu səviyyədə olan əminlikdə əhəmiyyətli təhriflər mövcud olduğu hallarda, BAS-lara uyğun olaraq aparılmış auditin belə təhrifləri həmişə aşkarlayacağına zəmanət vermir. Təhriflər saxtakarlıq və ya xətalər nəticəsində yarana bilər və ayrılıqda yaxud məcmu olaraq, istifadəçilərin belə edilmiş maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlarına təsir etmə ehtimalı olduğu halda, əhəmiyyətli hesab edilir.

BAS-ların tələblərinə uyğun olaraq aparılan auditin bir hissəsi kimi biz audit aparılan zaman peşəkar mühakimə tətbiq edirik və peşəkar skeptisizm nümayiş etdiririk. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında saxtakarlıq və ya xətalər nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edib qiymətləndiririk, bu risklərə cavab verən audit prosedurlarını layihələndirib həyata keçiririk və rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasib audit sübutlarını əldə edirik. Saxtakarlıq nəticəsində əhəmiyyətli təhrifi aşkarlamama riski xətalər nəticəsindəkindən daha yüksəkdir, çünki saxtakarlıq sözləşmə, dələduzluq, qərəzli hərəkətsizlik, həqiqətə uyğun olmayan məlumatlardan və ya daxili nəzarətin kobudcasına pozulmasından ibarət ola bilər.
- Təşkilatın daxili nəzarətin səmərəliliyinə dair rəy bildirmək məqsədi üçün olmamaq şərti, bu şərtlər çərçivəsində uyğun olan audit prosedurlarını layihələndirmək üçün auditə aid daxili nəzarəti başa düşürük.
- İstifadə edilmiş uçot siyasətinin uyğunluğunu və rəhbərlik tərəfindən edilmiş uçot təxminlərinin və əlaqəli məlumatların açıqlanmasının məqsədəuyğunluğunu qiymətləndiririk.
- Mühəsibat uçotunun fasiləsizlik prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə edilməsinin uyğunluğuna və əldə edilən audit sübutlarının əsasında Təşkilatın fəaliyyətini fasiləsiz davam etmək imkanını ciddi şübhə altına qoya bilən hadisələrlə və ya şəraitlərlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmadığına dair qənaətə gəlirik. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu haqqında qənaətə gəldiyimiz halda, auditor hesabatımızda maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli məlumatların açıqlanmasına diqqəti cəlb etməliyik və ya belə məlumatların açıqlanması kifayət olmadığı halda, rəyimizə dəyişiklik etməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatımızın təqdim edilməsi tarixinədək əldə edilən audit sübutlarına əsaslanmalıdır. Lakin sonrakı hadisələr və ya şəraitlər Təşkilatın fasiləsiz fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb ola bilər.
- Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə əsas əməliyyatların və hadisələrin maliyyə hesabatlarında ədalətli təqdim edilib-edilmədiyini qiymətləndiririk.

Biz idarəetmə səlahiyyətləri verilmiş şəxslərə digər məsələlərlə yanaşı auditin planlaşdırılmış həcmi və müddətləri, habelə əhəmiyyətli audit sübutları, o cümlədən audit apardığımız zaman daxili nəzarətdə aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlar haqqında məlumat veririk.

13 may 2024-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

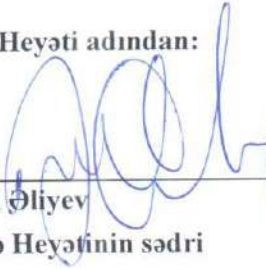

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC
MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNƏ

(Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	5	665,092	32,940
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	6	10,092,997	8,827,563
Əmlak və avadanlıqlar	7	6,944	3,099
Qeyri-maddi aktivlər	7	1,020	1,743
Aktivlərdən istifadə hüququ	9	217,208	222,100
Mənfəət vergisi avans ödənişi		-	21,409
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivi	18	-	75,969
Digər aktivlər	8	330,867	232,242
Cəmi aktivlər		11,314,128	9,417,065
Öhdəliklər və kapital			
Öhdəliklər			
Borc alınmış vəsaitlər	10	2,286,769	1,125,702
Buraxılmış qiymətli kağızlar	11	1,010,000	1,010,000
İcarə öhdəlikləri	9	222,330	231,300
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	18	32,827	-
Digər öhdəliklər	12	392,382	493,261
Cəmi öhdəliklər		3,944,308	2,860,263
Kapital			
Nizamnamə kapitalı	13	300,000	300,000
Əlavə kapital	14	451,748	451,748
Bölüşdürülməmiş mənfəət		6,618,072	5,805,054
Cəmi kapital		7,369,820	6,556,802
Cəmi öhdəliklər və kapital		11,314,128	9,417,065

İdarə Heyəti adından:

Cəlal Əliyev
İdarə Heyətinin sədri

13 may 2024-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Asif Əzimov
Baş mühasib

13 may 2024-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

8-45-ci səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC**MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR VƏ DİGƏR MƏCMU GƏLİR HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ***(Azərbaycan Manatı ilə)*

	Qeydlər	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə
Effektiv faiz metodundan istifadə etməklə hesablanmış faiz gəlirləri	15	2,997,651	2,395,514
Faiz xərcləri	15	(359,256)	(192,432)
Faiz gətirən aktivlər üzrə ehtimal edilən zərər üçün ehtiyatlar təmin olunmamışdan əvvəl xalis faiz gəliri		2,638,395	2,203,082
Faiz gətirən aktivlər üzrə ehtimal edilən zərər üçün ehtiyatların bərpası	7	485,946	1,128,732
Xalis faiz gəlirləri		3,124,341	3,331,814
İnzibati və əməliyyat xərcləri	17	(2,039,284)	(1,949,017)
Haqq və komissiya xərcləri	16	(146,940)	(224,278)
Xarici valyuta müvqeyinin dəyərləndirilməsi, xalis		(1)	484
Digər gəlirlər/(xərclər), xalis		37,416	(160)
Mənfəət vergisindən əvvəl gəlir		975,532	1,158,843
Mənfəət vergisi xərci	18	(162,514)	(95,718)
İl üzrə xalis mənfəət		813,018	1,063,125
İl üzrə digər məcmu gəlir, vergilər çıxılmaqla		-	-
İL ÜZRƏ CƏMİ MƏCMU MƏNFƏƏT		813,018	1,063,125

İdarə Heyəti adından:

Cəlal Əliyev

İdarə Heyətinin sədri

13 may 2024-cü il

Bakı, Azərbaycan Respublikası

Asif Əzimov

Baş mühasib

19 may 2024-cü il

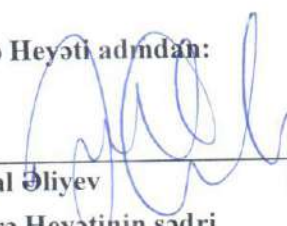
Bakı, Azərbaycan Respublikası

8-45-ci səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

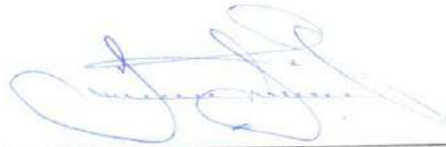
BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC
KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Nizamnamə kapitalı	Əlavə kapital	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi kapital
1 yanvar 2022-ci il	300,000	451,748	4,741,929	5,493,677
İl üzrə məcmu mənfəət	-	-	1,063,125	1,063,125
31 dekabr 2022-ci il	300,000	451,748	5,805,054	6,556,802
İl üzrə məcmu mənfəət	-	-	813,018	813,018
31 dekabr 2023-cü il	300,000	451,748	6,618,072	7,369,820

İdarə Heyəti adından:

Cəlal Əliyev
İdarə Heyətinin sədri

Asif Əzimov
Baş mühasib

13 may 2024-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

13 may 2024-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

8-45-ci səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC**PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ***(Azərbaycan Manatı ilə)*

	Qeydlər	31 dekabr 2023- cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2022- ci il tarixində bitən il üzrə
Əməliyyat fəaliyyəti			
Vergidən əvvəlki mənfəət		975,532	1,158,843
Qeyri-nəgd maddələri üzrə düzəlişlər:			
Faiz gəlirləri		(2,997,651)	(2,395,514)
Gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyatın bərpası		(485,946)	(1,128,732)
Müddətli borc öhdəlikləri üzrə faiz xərci		220,317	117,619
Buraxılmış qiymətli kağızlar üzrə faiz xərci		120,000	50,000
İcarə öhdəliyi üzrə faiz xərci		18,939	24,813
İstidafə olunmamış məzuniyyət üçün təminat		(68,447)	38,039
Əmlak və avadanlıqların köhnəlməsi		1,418	1,156
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası		723	2,248
Aktivlərin istifadə hüququnun köhnəlməsi		143,444	125,908
Məzənnə fərqindən yaranan xalis gəlir/(zərər)		(1)	(484)
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətinə yönəldilən pul vəsaitləri		(2,071,672)	(2,006,104)
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklər			
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar		(804,982)	(846,651)
Digər aktivlər		(98,626)	(49,818)
Digər öhdəliklər		(32,432)	40,116
Vergidən və faizlərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətinə yönəldilən xalis pul vəsaitləri		(3,007,712)	(2,862,457)
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(32,308)	(20,000)
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar üzrə alınmış faiz		3,023,146	2,407,816
Müddətli borc öhdəlikləri üzrə ödənilmiş faiz		(135,643)	(2,402)
İcarə öhdəlikləri üzrə faiz məbləğin ödənişi		(18,939)	(24,813)
Əməliyyat fəaliyyətinə yönəldilən pul vəsaitləri		(171,456)	(501,856)
İnvestisiya fəaliyyəti			
Əmlak və avadanlıqların alınması		(5,263)	-
İnvestisiya fəaliyyətinə yönəldilən xalis pul vəsaitləri		(5,263)	-
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti			
Buraxılmış qiymətli kağızlardan daxilolmalar		-	1,000,000
Müddətli borc öhdəliklərdən daxilolmalar		2,494,000	-
Buraxılmış qiymətli kağızlar üzrə faiz ödənişi		(120,000)	-
Müddətli borc öhdəliklərin qaytarılması		(1,417,607)	(672,356)
İcarə öhdəlikləri üzrə əsas məbləğin ödənişi		(147,522)	(116,708)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə daxil olan xalis pul vəsaitləri		808,871	210,936
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis azalma		632,152	(290,920)
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri, ilin əvvəlinə	5	32,940	323,860
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri, ilin sonuna	5	665,092	32,940

İdarə Heyəti adından:

Cəlal Əliyev

İdarə Heyətinin sədri

Asif Əzimov

Baş mühasib

13 may 2024-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası
8-45-ci səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.13 may 2024-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

BOKT “İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ” MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Manatı ilə)

1. GİRİŞ

Təşkilat və onun əsas fəaliyyəti

Təşkilat digər gəlir mənbəyi olmayan nisbətən az gəlirli şəxslərə mütəmadi olaraq maliyyə xidmətlərinin göstərilməsi məqsədilə Böyük Britaniyanın Oksfam təşkilatı tərəfindən yaradılmış qeyri-mənfəət maliyyə institutudur. Təşkilatın əsas məqsədi davamlı yerli maliyyə təşkilatı kimi xüsusən kənd yerlərində innovativ maliyyə xidmətləri göstərməklə Azərbaycanın sosial və iqtisadi inkişafına töhfə verməkdir.

Təşkilat 1997-ci ildə Böyük Britaniyanın Oksfam beynəlxalq humanitar təşkilatının nəzdində Əmanət və Kredit Layihəsi kimi yaradılmışdır. Təşkilat 23 sentyabr 2002-ci il tarixində Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyində 1067 dövlət qeydiyyat nömrəsi ilə məhdud məsuliyyətli cəmiyyət kimi qeydiyyatdan keçmişdir. 11 aprel 2003-cü il tarixində Təşkilat kreditləşdirmə əməliyyatları aparmaq üçün Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankından (“ARMB”) lisenziya almışdır.

31 dekabr 2023-cü il tarixində Təşkilatın 11 filialı fəaliyyət göstərmiş (31 dekabr 2022: 11).

Təşkilatın hüquqi ünvanı və fəaliyyət göstərdiyi yer

Təşkilatın hüquqi ünvanı: Həzi Aslanov küçəsi 115, mənzil 8, Bakı, Azərbaycan Respublikasıdır.

Təşkilatın faktiki ünvanı: Kaspian Plaza 6-cı mərtəbə, Cəfər Cabbarlı küçəsi 44, Bakı, Azərbaycan Respublikası.

Təşkilatın mülkiyyət strukturu

Təşkilat tam olaraq səhmdarlara məxsusdur. Təşkilatın səhmdarları aşağıdakılardır:

	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə		31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə	
	%	Məbləğ	%	Məbləğ
Oxfam Böyük Britaniya	100	300,000	100	300,000
Ümumi nizamnamə kapitalı	100	300,000	100	300,000

Təşkilatın əməliyyat mühiti

Təşkilatın fəaliyyəti əsasən Azərbaycan Respublikasının ərazisində yerləşir. Beləliklə, Təşkilatın inkişafda olan bazar iqtisadiyyatının xüsusiyyətləri ilə səciyyələnən Azərbaycanın iqtisadi bazarlarında fəaliyyətlə bağlı risklərə məruz qalır. Hüquqi, vergi və normativ baza və rejimlərin inkişafı davam edir, lakin onların müddələrinin həm fərqli şərh olunması, həm də tez-tez dəyişdirilməsi müşahidə olunur. Bütün bunların və sair hüquqi və vergi maneələri nəticəsində Azərbaycanda fəaliyyət göstərən müəssisələr müxtəlif çətinliklərlə üzləşirlər.

Maliyyə hesabatlarında Azərbaycandakı biznes mühitinin Təşkilatın fəaliyyətinə və maliyyə vəziyyətinə təsiri Təşkilatın rəhbərliyi tərəfindən qiymətləndirilir. Gələcəkdə biznes mühiti rəhbərliyin cari qiymətləndirməsindən fərqlənə bilər.

Beynəlxalq kredit reyting agentlikləri mütəmadi olaraq Azərbaycan Respublikasının kredit reytingini qiymətləndirirlər. 2022-ci ildə Fitch və S&P Azərbaycan Respublikasının reytingini “BB+” olaraq qiymətləndirmişdir. Moody’s Investors Service, ölkə üçün “Ba2” kredit reytingini təyin etmişdir.

Azərbaycan manatı 2023-cü il ərzində ABŞ Dolları nisbətində sabit qalmışdır. Lakin, gələcək dövrdə məzənnə üzrə qeyri-müəyyənlik və bank sisteminin davam edən həssaslığı görülən tədbirlərin real iqtisadiyyata ötürülməsinə mane olur.

Azərbaycan Respublikasının gələcək iqtisadi inkişafı əsasən hökumətin vergi, hüquq, tənzimləyici və siyasi islahatlarla birlikdə həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və pul tədbirlərinin səmərəliliyindən asılıdır. Rəhbərlik, Təşkilatın fəaliyyətinə təsir göstərəcək iqtisadi mühitdəki bütün islahatları və nəticədə onların,

BOKT “İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ” MMC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ

(Azərbaycan Manatı ilə)

təşkilatın maliyyə vəziyyətinə necə təsir göstərə biləcəyini proqnozlaşdırmaq iqtidarında deyil. Rəhbərlik hazırda müxtəlif neft qiymətləri üzrə həssaslıq təhlili həyata keçirir və biznesin davamlılığını təmin etmək üçün müvafiq tədbirlər planı hazırlayır.

2. ƏSAS MÜHASİBAT UÇOTU PRİNSİPLƏRİ

Faiz

Effektiv faiz dərəcəsi

Faiz gəlirləri və xərcləri effektiv faiz üsulundan istifadə etməklə mənfəət və zərərdə tanınır. “Effektiv faiz dərəcəsi” maliyyə alətinin gözlənilən istifadə müddəti boyu gələcək ödənişləri və gəlirləri dəqiq olaraq:

- maliyyə aktivinin ümumi balans dəyəri; və ya
- maliyyə öhdəliyinin amortizasiya edilmiş dəyərində diskontlaşdırılan dərəcədir.

Alınmış və yaradılmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş aktivlər istisna olmaqla, digər maliyyə alətləri üçün effektiv faiz dərəcəsinə hesablayarkən Təşkilat gələcək pul vəsaitlərini, maliyyə alətlərinin bütün müqavilə şərtlərini nəzərə almaqla, kredit zərərlərini nəzərə almadan qiymətləndirir. Alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri üçün kredit üzrə uyğunlaşdırılmış effektiv faiz dərəcəsi, ehtimal olunan kredit zərərləri daxil, gözlənilən gələcək pul vəsaitləri nəzərə alınmaqla hesablanır.

Effektiv faiz dərəcəsinin hesablanmasına effektiv faiz dərəcəsinin ayrılmaz tərkib hissəsi olan əməliyyat xərcləri və ödənilmiş və ya alınmış haqlar və ya bəndlər daxildir. Əməliyyat xərclərinə maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəliyinin alınmasına və ya verilməsinə bilavasitə tətbiq edilə bilən məxsusi xərclər daxildir.

Amortizasiya edilmiş dəyər və ümumi balans dəyəri

Maliyyə aktivlərinin və ya maliyyə öhdəliklərinin “amortizasiya edilmiş dəyəri” maliyyə aktivlərinin və ya maliyyə öhdəliklərinin ilkin tanınması zamanı əsas məbləğ üzrə ödəmələri çıxmaqla, ilkin məbləğ və ödəniş müddətinin sonundakı məbləğ arasında hər hansı fərqin effektiv faiz üsulu ilə xalis amortizasiyanı daxil etməklə və ya çıxmaqla və (maliyyə aktivləri üçün) hər hansı ehtimal olunan kredit zərəri ehtiyatına uyğunlaşdırmaqla hesablanan məbləğdir.

Amortizasiya dəyərində hesablanan “maliyyə aktivinin ümumi balans dəyəri” maliyyə aktivinin hər hansı ehtimal olunan kredit zərəri ehtiyatına uyğunlaşdırılmızdən əvvəl amortizasiya edilmiş dəyəridir.

Faiz gəlirləri və faiz xərclərinin hesablanması

Maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəliyinin effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəliyinin ilkin tanınması zamanı hesablanır. Faiz gəlirləri və ya xərclərinin hesablanması zamanı effektiv faiz dərəcəsi aktivin (aktiv kredit üzrə dəyərsizləşmədikdə) ümumi balans dəyərində və ya öhdəliyin amortizasiya edilmiş dəyərində tətbiq edilir.

İlkin tanınmadan sonra kredit üzrə dəyərsizləşən maliyyə aktivlərinin faiz gəlirləri isə effektiv faiz dərəcəsinə maliyyə aktivinin amortizasiya edilmiş dəyərində tətbiq etməklə hesablanır. Aktiv artıq kredit üzrə dəyərlə olduqda faiz gəlirləri yenə ümumi balans dəyərində hesablanır.

İlkin tanınma zamanı kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri üçün faiz gəliri aktivin amortizasiya edilmiş dəyərində kredit üzrə düzəliş edilmiş effektiv faiz üsulunu tətbiq etməklə hesablanır. Faiz gəlirinin hesablanması hətta aktivin kredit riski azaldıqda belə yenidən ümumi balans dəyəri əsasında hesablanır..

Maliyyə aktivlərinin nə zaman kredit üzrə dəyərsizləşdiyi haqqında məlumat üçün 3 sayılı Qeydə baxın.

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Manatı ilə)

Təqdimat

Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatda təqdim olunan effektiv faiz üsulu ilə hesablanan faiz gəlirlərinə amortizasiya edilmiş dəyərdə hesablanan maliyyə aktivləri üzrə faizlər daxildir. Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatda təqdim olunan faiz xərclərinə amortizasiya edilmiş dəyərdə hesablanan maliyyə öhdəlikləri daxildir. Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirdə təqdim edilən digər faiz gəlirlərinə maliyyə icarələrinə xalis investisiyalar üzrə faiz gəlirləri daxildir.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Monetar aktivlər və öhdəliklər ARMB-nin müvafiq hesabat dövrünün sonuna qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə uyğun olaraq Təşkilatın hər bir müəssisəsinin funksional valyutasına çevrilir. Bu cür əməliyyatlar üzrə hesablaşmaların həyata keçirilməsi və monetar aktiv və öhdəliklərin ARMB-nin ilin sonuna müəyyən etdiyi rəsmi məzənnə ilə Təşkilatın hər bir müəssisəsinin funksional valyutasına çevrilməsi nəticəsində yaranan gəlir və zərər mənfəət və ya zərərdə (xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə zərər çıxılmaqla gəlir kimi) tanınır. İlin sonuna qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilmə ilkin dəyərlə qiymətləndirilən qeyri- monetar maddələrə tətbiq edilmir. Xarici valyutada olan və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr, o cümlədən pay alətləri ədalətli dəyərin müəyyən edildiyi tarixə qüvvədə olan məzənnələrdən istifadə etməklə təqdimat valyutasına çevrilir.

Məzənnə dəyişikliklərinin xarici valyutada olan və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələrə təsiri ədalətli dəyərin dəyişməsindən yaranan gəlir və ya zərərin bir hissəsi kimi əks etdirilir.

İl sonunda xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində Təşkilat tərəfindən istifadə olunan rəsmi valyuta məzənnələri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
AZN/ 1 ABŞ dolları	1.7000	1.7000
AZN/ 1 Avro	1.8766	1.8114

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitlərinə və onların ekvivalentlərinə ədalətli dəyərinin dəyişmə riski çox aşağı olan və Təşkilat tərəfindən qısamüddətli öhdəliklərin idarə olunmasında istifadə edilən əsginaslar və sikkə pullar, digər banklarda saxlanılan məhdudlaşdırılmamış qalıqlar və ilkin ödəniş müddəti üç aydan az olan yüksək likvidli maliyyə aktivləri daxildir. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya edilmiş dəyər əsasında əks olunur.

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri

Təsnifat

İlkin tanınma zamanı maliyyə aktivləri ya amortizasiya edilmiş dəyərdə, DMGVƏD və ya MZVƏD kimi təsnif edilir. Maliyyə aktivləri aşağıdakı şərtlərə cavab verdikdə və mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyər kateqoriyasına aid olmadıqda amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilir:

- aktiv müqavilə üzrə pul axınlarını toplamaq üçün aktivləri saxlamaq məqsədi daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılır; və
- maliyyə aktivinin müqavilə şərtləri müəyyənləşdirilmiş tarixlərdə ödənilməmiş əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğ və faizin ödənişlərindən (YƏMFÖ) ibarət olan pul axınlarına təkan verir.

Borc aləti aşağıdakı şərtlərin hər ikisini ödədikdə və MZVƏD kimi müəyyən edilmədikdə, DMGVƏD-də ölçülür:

BOKT “İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ” MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Mənatı ilə)

- aktiv həm müqavilə üzrə pul axınlarının toplanması və həm də maliyyə aktivlərinin satılması məqsədi daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılır; və
- maliyyə aktivinin müqavilə şərtləri müəyyənləşdirilmiş tarixlərdə ödənilməmiş əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğ və faizin ödənişlərindən ibarət olan pul axınlarına təkan verir.

Amortizasiya edilmiş dəyerdə ölçülən maliyyə aktivləri kimi mənfəət və ya zərərdə tanınan aşağıdakılar istisna olmaqla, digər məcmu gəlirdə ədalətli dəyerdə ölçülən borc maliyyə aktivləri üzrə mənfəət və zərərlər digər məcmu gəlirdə tanınır:

- effektiv faiz üsulundan istifadə etməklə faiz gəliri;
- EOKZ və əvəzləşdirmələr; və
- xarici valyuta mübadiləsi üzrə gəlirlər və zərərlər.

Biznes modelinin qiymətləndirilməsi

Təşkilat maliyyə aktivinin portfel səviyyəsində saxlandığı biznes modelinin məqsədini qiymətləndirəcək, çünki bu, biznesin idarə olunması və məlumatların rəhbərliyə təqdim edilməsi üsulunu daha düzgün əks etdirir. Bu zaman aşağıdakı məlumatlar nəzərə alınır:

- portfel üçün müəyyən edilmiş siyasətlər və məqsədlər, həmin siyasətlərin praktikada tətbiqi. Xüsusilə, rəhbərliyin strategiyasının müqavilə üzrə faiz gəlirlərinin əldə edilməsinə, xüsusi faiz dərəcəsi profilinin saxlanmasına, maliyyə aktivlərinin müddətinin həmin aktivləri maliyyələşdirən öhdəliklərin müddətinə uyğunlaşdırılmasına və ya aktivlərin satışı vasitəsilə pul axınlarının realizasiyasına fokuslanıb-fokuslanmaması;
- portfelin göstəriciləri necə qiymətləndirilir və Təşkilatın rəhbərliyinə necə çatdırılır;
- biznes modelinin (və həmin biznes modeli çərçivəsində saxlanılan maliyyə aktivlərinin) performansına təsir edən risklər və bu risklərin necə idarə olunması;
- biznesin menecerləri necə mükafatlandırılır – məsələn, mükafatlandırma idarə olunan aktivlərin ədalətli dəyərindən və ya müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətindən asılıdırımı; və
- əvvəlki dövrlərdə satışların tezliyi, həcmi və müddəti, bu satışların səbəbləri və gələcək satış fəaliyyəti barədə gözləntilər. Bununla belə, satış fəaliyyəti barədə məlumat ayrıca deyil, maliyyə aktivlərinin idarə olunması üzrə Təşkilatın məqsədinə necə nail olunmasının və pul axınlarının necə realizasiya edilməsinin ümumi qiymətləndirilməsi çərçivəsində nəzərə alınır.

Müqavilə üzrə pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişləri olub-olmamasının qiymətləndirilməsi

Bu qiymətləndirmənin məqsədləri üçün “əsas məbləğ” dedikdə, ilkin tanınma zamanı maliyyə alətinin ədalətli dəyəri nəzərdə tutulur. “Faiz” dedikdə, pulun zaman dəyəri, müəyyən dövr ərzində ödənilməmiş əsas məbləğlə bağlı kredit riski və digər əsas kredit riskləri və xərcləri (məs. likvidlik riski və inzibati xərclər), eləcə də mənfəət marjası üçün ödəniş nəzərdə tutulur.

Müqavilə üzrə pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişləri olub-olmamasının qiymətləndirilməsində Təşkilat alətin müqavilə şərtlərini nəzərə alacaq. Bu qiymətləndirmə maliyyə aktivində həmin aktivin bu şərtə əməl etməməsi ilə nəticələnən, müqavilə üzrə pul axınlarının müddəti və ya məbləğini dəyişə bilən müqavilə şərtinin olub-olmamasını əhatə edəcək. Qiymətləndirmə zamanı Təşkilat aşağıdakıları nəzərə alacaq:

- pul axınlarının məbləği və müddətini dəyişəcək şərti hadisələr;
- kapitalın borca nisbətinin xüsusiyyətləri;
- vaxtından əvvəl ödəniş və müddətin uzadılma şərtləri;
- Təşkilatın iddiasını müəyyənləşdirilmiş aktivlərdən pul axınlarına məhdudlaşdıran şərtlər məs. reqressiv aktivlər; və

BOKT “İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ” MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Manatı ilə)

- pulun zaman dəyəri üzrə ödənişi dəyişən xüsusiyyətlər – məs. faiz dərəcələrinin mütəmadi olaraq yenilənməsi.

Yenidən təsnifat

Maliyyə aktivləri, Təşkilatın maliyyə aktivlərini idarə etməsi üzrə biznes modelini dəyişməsindən sonrakı dövr istisna olmaqla, ilkin tanınmadan sonra yenidən təsnif edilmir.

Təşkilat maliyyə aktivlərinin idarə edilməsi üzrə biznes modelini dəyişdikdə həmin maliyyə aktivlərini yenidən təsnif etməlidir. Belə dəyişikliklərin tez-tez baş verməyəcəyi gözlənilir. Belə dəyişikliklər xarici və daxili dəyişikliklər nəticəsində Təşkilatın üst rəhbərliyi tərəfindən müəyyən edilir və bu Təşkilatın əməliyyatları üçün əhəmiyyətli olmalı və xarici tərəflərə nümayiş etdirilməsi mümkün olmalıdır. Müvafiq olaraq, Təşkilatın biznes modelində dəyişiklik yalnız Təşkilatın öz əməliyyatları üçün əhəmiyyətli fəaliyyəti dayandırdıqda və ya başladıqda, məsələn, Təşkilat biznes aldıqda, satdıqda və ya ləğv etdikdə baş verəcək.

Maliyyə öhdəlikləri

Təşkilat öz maliyyə öhdəliklərini amortizasiya dəyərində qiymətləndirilən kimi təsnif edir.

Maliyyə öhdəlikləri ilkin tanınmadan sonra təkrar təsnif edilmir.

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivinin şərtləri dəyişərsə, Təşkilat dəyişmiş aktiv üzrə pul vəsaitlərinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişib-dəyişmədiyini qiymətləndirir. Pul vəsaitlərində əhəmiyyətli fərqlər olduğu təqdirdə (“əhəmiyyətli modifikasiya”) ilkin maliyyə aktivini üzrə pul vəsaitlərinə dair müqavilə üzrə hüquqların vaxtı keçmiş sayılır. Belə olan halda ilkin maliyyə aktivinin tanınması dayandırılır və yeni maliyyə aktivini müvafiq əməliyyat xərcləri daxil olmaqla ədalətli dəyərdə tanınır. Modifikasiya ilə əlaqədar daxil olan istənilən haqların uçotu aşağıdakı şəkildə aparılır:

- yeni aktivin ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi zamanı nəzərə alınan haqlar və müvafiq əməliyyat xərclərinin ödəniş haqları aktivin ilkin qiymətləndirilməsinə daxil edilir; və
- digər haqlar tanınmanın dayandırılması üzrə gəlir və ya zərərin bir hissəsi kimi mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Mövcud maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəlikləri üzrə pul vəsaitlərində modifikasiya mövcud müqavilə şərtlərindən qaynaqlandığı təqdirdə modifikasiya sayılır. Məsələn, kredit sövdələşməsi Təşkilatdan tələb etdiyi təqdirdə ARMB-nin əsas faiz dərəcələrindəki dəyişikliklərə görə Təşkilatın faiz dərəcələrinə tətbiq etdiyi modifikasiyalar.

Təşkilat modifikasiyanın əhəmiyyətli olub-olmadığına, yəni ilkin maliyyə aktivini və dəyişikliyə uğramış və ya yeri dəyişdirilmiş maliyyə aktivini üzrə pul vəsaitlərinin əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndiyinə dair kəmiyyət və keyfiyyət qiymətləndirməsi aparır. Təşkilat kəmiyyət və keyfiyyət amillərinə əsaslanaraq modifikasiyanın əhəmiyyətli olub-olmadığını növbəti ardıcılıqda qiymətləndirir: keyfiyyət amilləri, kəmiyyət amilləri, keyfiyyət və kəmiyyət amillərinin birləşmiş təsiri. Pul vəsaitləri əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndiyi təqdirdə ilkin maliyyə aktivini üzrə pul vəsaitlərinə dair müqavilə hüquqlarının vaxtı bitmiş sayılır. Bu qiymətləndirmə zamanı Təşkilat maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması təlimatını nümunə götürür.

Təşkilat aşağıdakı keyfiyyət amillərinə əsaslanaraq modifikasiyanın əhəmiyyətli olduğu qənaətinə gəlir:

- maliyyə aktivinin valyutasının dəyişməsi;

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ

(Azərbaycan Manatı ilə)

- maliyyə aktivinin şərtlərində yalnız əsas məbləğ və faiz ödəmələri meyarına uyğunsuzluqla nəticələnən dəyişiklik (məs., konvertasiya funksiyasının əlavə edilməsi).

Pul vəsaitləri borcalanın maliyyə çətinlikləri yaşadığı zaman modifikasiya edilərkən, adətən modifikasiyanın məqsədi şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənən yeni aktiv yaratmaq deyil, ilkin müqavilə şərtlərinin mümkün qədər bərpa edilməsidir. Təşkilat maliyyə aktivini pul vəsaitlərinin bağışlanması ilə nəticələnəcək şəkildə dəyişməyi planlaşdırdıqda ilk öncə aktiv qisminin modifikasiyadan əvvəl silinib-silinməyəcəyini nəzərə alır (borcların silinməsi siyasəti aşağıda təqdim edilmişdir). Bu yanaşma kəmiyyət qiymətləndirməsinə təsir göstərir və belə olan hallarda tanınmanın dayandırılması meyarlarının heç də həmişə nəzərə alınmadığını göstərir. Daha sonra Təşkilat modifikasiyanın əhəmiyyətli olub-olmadığına dair keyfiyyət qiymətləndirməsi aparır.

Amortizasiya edilmiş dəyərdə ölçülən maliyyə aktivinin modifikasiyası maliyyə aktivinin tanınmasının dayandırılması ilə nəticələnmədikdə Təşkilat ilk öncə aktivin ilkin effektiv faiz dərəcəsiindən istifadə etməklə maliyyə aktivinin ümumi balans dəyərini təkrar hesablayır və alınmış düzəlişi mənfəət və ya zərərdə modifikasiya üzrə gəlir və ya zərər kimi tanıyır. Üzən dərəcəli maliyyə aktivlərində modifikasiya üzrə gəlir və ya zərəri hesablamaq üçün istifadə edilən ilkin effektiv faiz dərəcəsinin modifikasiya anında mövcud bazar şərtlərini əks etdirməsi məqsədilə düzəlişlər edilir. Modifikasiyanın bir hissəsi olan istənilən ödənilmiş xərclər və haqlar və alınan haqlar modifikasiya edilmiş maliyyə aktivinin ümumi balans dəyərində əks etdirilir və modifikasiya edilmiş maliyyə aktivinin qalan müddəti boyu amortizasiya edilir.

Modifikasiya borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlı həyata keçirildiyi təqdirdə gəlir və ya zərər dəyərsizləşmə zərərləri ilə birlikdə təqdim edilir. Digər hallarda isə effektiv faiz üsulundan istifadə etməklə hesablanmış faiz gəliri kimi təqdim edilir.

Borcalanın kredit məbləğini vaxtından əvvəl əhəmiyyətli cəriməyə məruz qalmadan faizsiz ödəmək seçimi olduğu sabit dərəcəli kreditlər üçün Təşkilat faiz dərəcəsinə üzən dərəcəli maliyyə alətləri üzrə təlimatdan çıxış edərək cari bazar dərəcəsinə uyğun dəyişir. Bu o deməkdir ki, effektiv faiz dərəcəsinə də gözləntilərə uyğun düzəlişlər edilir.

Maliyyə öhdəlikləri

Təşkilat maliyyə öhdəliyinin tanınmasını şərtləri dəyişdikdə və dəyişmiş öhdəlik üzrə pul vəsaitləri əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndikdə dayandırır. Belə olan halda dəyişmiş şərtlər əsasında yeni maliyyə öhdəliyi ədalətli dəyərdə tanınır. Maliyyə öhdəliyinin balans dəyərindəki fərq ləğv edilir və yeni maliyyə öhdəliyi dəyişmiş şərtlərlə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Ödənilmiş kompensasiyaya ötürülmüş qeyri-maliyyə aktivləri (əgər varsa) və yeni dəyişdirilmiş maliyyə öhdəliyi daxil olmaqla öhdəliklər daxildir.

Təşkilat keyfiyyət amilləri, kəmiyyət amilləri və birlikdə keyfiyyət və kəmiyyət amillərini nəzərə alaraq modifikasiyanın əhəmiyyətli olub-olmamasının kəmiyyət və keyfiyyət qiymətləndirməsini aparır. Təşkilat aşağıdakı keyfiyyət amillərinə əsaslanaraq modifikasiyanın əhəmiyyətli olduğu qərarına gəlir:

- maliyyə öhdəliyinin valyutasının dəyişməsi;
- konvertasiya funksiyasının daxil edilməsi;
- maliyyə öhdəliyində subordinasiyanın dəyişməsi.

Yeni şərtlərə əsasən, alınmış haqlar çıxılmaqla ödənilmiş haqlar daxil və ilkin effektiv faiz dərəcəsinə əsasən diskontlaşdırılmaqla, diskontlaşdırılmış cari dəyər ilkin maliyyə öhdəliyi üzrə qalan pul vəsaitlərinin diskontlaşdırılmış cari dəyərindən ən azı 10 faiz fərqləndikdə kəmiyyət qiymətləndirməsinin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənir.

Maliyyə öhdəliyində modifikasiya tanınmanın dayandırılmasına səbəb olmadıqda öhdəliyin amortizasiya edilmiş dəyəri dəyişikliyə uğramış pul vəsaitlərinin ilkin effektiv faiz dərəcəsiində diskontlaşdırılması və

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ

(Azərbaycan Mənatı ilə)

alınan gəlir və ya zərərin mənfəət və ya zərərdə tanınması ilə təkrar hesablanır. Üzən dərəcəli maliyyə öhdəlikləri üçün dəyişmiş gəlir və ya zərəri hesablamaq məqsədilə istifadə edilən ilkin effektiv faiz dərəcəsinə modifikasiya zamanı cari bazar şərtlərini əks etdirməsi üçün düzəlişlər edilir. Bununla bağlı yaranan hər hansı xərclər və ya haqlar öhdəliyin balans dəyərində düzəliş kimi tanınır və alət üzərində effektiv faiz dərəcəsinin təkrar hesablanması yolu ilə dəyişikliyə uğramış maliyyə öhdəliyinin qalan müddəti üzrə amortizasiya edilir.

Ehtimal olunan kredit zərərləri

Təşkilat MZVƏD-də ölçülməyən növbəti maliyyə alətləri üzrə ehtimal olunan kredit zərərləri (EOKZ) üçün zərər ehtiyatlarını tanıyır: borc alətləri olan maliyyə aktivləri; icarə debitor borcları.

Təşkilat zərər ehtiyatlarını, 12 aylıq EOKZ kimi hesablanan aşağıdakılar istisna olmaqla, ömürlük EOKZ məbləğinə bərabər qiymətlədir:

- hesabat tarixində kredit riski aşağı müəyyən edilən borc alətləri;
- ilkin tanınmadan sonra kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artmayan digər maliyyə alətləri.

12 aylıq EOKZ hesabat tarixindən sonra 12 ay ərzində mümkün olan maliyyə aləti üzrə defolt hadisələri nəticəsində yaranan EOKZ-nin bir hissəsidir. 12 aylıq EOKZ tanınan maliyyə alətləri "1-ci Mərhələ" maliyyə aləti adlandırılır.

Ömürlük EOKZ maliyyə alətinin gözlənilən müddəti ərzində mümkün bütün defolt hadisələrindən yaranan EOKZ-dir. Ömürlük EOKZ tanınan, kredit riski ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artan, lakin kredit üzrə dəyərsizləşməyən maliyyə alətləri "2-ci Mərhələ"yə, kredit üzrə dəyərsizləşən maliyyə alətləri isə "3-cü Mərhələ"yə aid edilir.

EOKZ-nin ölçülməsi

EOKZ kredit zərərlərinin ehtimal əsasında ölçülmüş qiymətləndirilməsidir və aşağıdakı kimi ölçülür:

- hesabat tarixində kredit üzrə dəyərsizləşməmiş maliyyə aktivləri: bütün gözlənilən əldə edilməmiş pul vəsaitlərinin cari dəyəri – yəni müqavilə əsasında müəssisəyə ödəniləcək pul vəsaitləri ilə Təşkilatın əldə etməyi gözlədiyi pul vəsaitləri arasındakı fərq;
- hesabat tarixində kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri: ümumi balans dəyəri ilə hesablanmış gələcək pul axınları arasındakı fərq.

Kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri

Hər hesabat tarixində Təşkilat amortizasiya edilmiş dəyərdə hesablanmış maliyyə aktivlərinin kredit üzrə dəyərsizləşib-dəyərsizləşmədiyini qiymətləndirir. Maliyyə aktivini onun gələcək pul axınlarına mənfəət təsir göstərən bir və ya daha çox hadisə baş verdikdə "kredit üzrə dəyərsizləşir". Maliyyə aktivinin kredit üzrə dəyərsizləşməsinin sübutlarına aşağıdakı müşahidə edilə bilən məlumatlar daxildir:

- borcalan Təşkilata olan hər hansı kredit ödənişinin vaxtını 90 gündən çox gecikdirir;
- bank hesabından istifadədə məhdudiyətlər və ya banklarda depozit və yatırımlar üzrə gecikmiş ödənişlər 7 gündən çox çəkir;
- borcalanın mühüm maliyyə çətinliyi ilə üzləşməsi;
- Təşkilatın əks təqdirdə nəzərdən keçirməyəcəyi şərtlərlə kreditin restrukturlaşdırılması.

Borcalanın maliyyə vəziyyətinin pisləşməsinə görə şərtləri yenidən razılaşdırılmış kredit, müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin ödənilməyəcəyi riskinin əhəmiyyətli dərəcədə azaldığı və dəyərsizləşmənin başqa əlamətlərinin olmadığı hallar istisna olmaqla, kredit üzrə dəyərsizləşmiş sayılır. Əlavə olaraq, ödənişi 90 gündən çox gecikdirilmiş pərakəndə kredit dəyərsizləşmiş sayılır.

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Manatı ilə)

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ehtimal olunan kredit zərəri üçün ehtiyatın təqdimatı

Amortizasiya edilmiş dəyərdə ölçülən maliyyə aktivləri və maliyyə icarələrinə xalis investisiyaların ehtimal olunan kredit zərərləri üzrə ehtiyat maliyyə vəziyyət haqqında hesabatda aktivlərin ümumi balans dəyərindən çıxılma kimi təqdim olunur.

Borcların silinməsi

Kreditlər maliyyə aktivlərini tam və ya qismən bərpa etmək üçün əsaslı gözlənti olmadığı təqdirdə tam və ya qismən silinir. Bu adətən Təşkilat borcalanın silinməsi nəzərdə tutulan məbləği ödəmək üçün kifayət qədər pul vəsaiti yaradacaq aktivlərinin və ya gəlir mənbəyinin olmadığını müəyyən etdikdə baş verir. Bu qiymətləndirmə fərdi aktiv səviyyəsində həyata keçirilir.

Əvvəllər silinmiş məbləğlərin bərpası mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir hesabatında "ehtimal olunan kredit zərərləri"nə daxil edilir.

Silinmiş maliyyə aktivləri ödəniləcək məbləğlərin bərpası üzrə Təşkilat prosedurlarına əməl etmək məqsədilə hüquqi tədbirlərin predmeti olaraq qalır.

Gəlir və xərclərin tanınması

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri üzrə effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan haqq və komissiya gəlirləri və xərcləri effektiv faiz dərəcəsinə daxil edilir.

Digər haqq və komissiya xərcləri mənfəət və ya zərərdə müvafiq əməliyyat və xidmətlər göstərildiyi zaman əks olunur.

Əməliyyat icarələri çərçivəsində edilmiş ödənişlər icarə müqaviləsinin müddəti üzrə düz xətt prinsipi əsasında mənfəət və ya zərərdə əks olunur. Alınmış icarə mükafatları icarə müqaviləsinin müddəti üzrə ümumi icarə xərclərinin ayrılmaz hissəsi kimi əks olunur.

Müştərilərə verilmiş kreditlər

İlin sonuna olan maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda "Müştərilərə verilmiş kreditlər" bəndinə müştərilərə verilmiş amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən kreditlər daxildir; onlar ilk olaraq məxsusi birbaşa əməliyyat xərcləri əlavə edilməklə ədalətli dəyərdə, daha sonra effektiv faiz üsulu ilə amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilir.

Maliyyə icarələri üzrə debitor borcları

Təşkilatın icarədar olduğu, sahibkarlıqla bağlı bütün risk və mükafatların icarəçiyə ötürüldüyü icarələrdə icarəyə verilmiş aktivlər maliyyə icarələrinə investisiya kimi təqdim olunur və gələcək icarə ödənişlərinin cari dəyərində uçota alınır. Maliyyə icarələrinə investisiyalar ilkin olaraq icarə şərtləri qüvvəyə mindikdə başlanğıcda (icarə müqaviləsinin erkən tarixində və tərəflərin icarənin əsas şərtlərinə əməl etdiyi tarixdə) müəyyən edilən diskontlaşdırma dərəcəsinə tətbiq etməklə tanınır.

Ümumi debitor borcu ilə cari dəyər arasında fərq qazanılmamış maliyyə gəlirlərini əks etdirir. Bu gəlirlər icarə müddəti ərzində xalis investisiya üsulundan (vergidən əvvəl) istifadə etməklə tanınır. Bu sabit dövrü gəlirlilik dərəcəsinə əks etdirir. İcarə şərtlərinin razılaşdırılması və təşkili ilə bağlı xərclər maliyyə icarəsi debitor borclarının ilkin qiymətləndirməsinə daxil edilir və icarə müddəti ərzində tanınan gəlirdən çıxılır. İcarələrdən daxil olan maliyyə gəliri mənfəət və ya zərərdə faiz gəlirlərinə aid edilir.

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Mənatı ilə)

Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlar hər hansı yığılmış amortizasiya və dəyərsizləşmə üzrə zərərlər çıxılmaqla, ilkin dəyərdə uçota alınır.

Rəhbərlik hər bir hesabat dövrünün sonunda əmlak və avadanlıqlar üzrə dəyərsizləşmə əlamətlərinin mövcudluğunu qiymətləndirir. Əgər bu cür əlamətlər mövcud olarsa, rəhbərlik bərpa edilə bilən dəyəri təxmin edir. Aktivin bərpa edilə bilən dəyəri onun satış üzrə məsrəfləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Əmlak və avadanlıqların balans dəyəri onların bərpa edilə bilən dəyərindən çox olduqda, bərpa edilə bilən məbləğə qədər silinir və fərq mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda dəyərsizləşmə zərəri kimi uçota alınır.

Əmlak və avadanlıqların silinməsi üzrə yaranmış gəlir və zərər onların balans dəyərində münasibətdə müəyyən edilir və mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda gəlir/(zərər) kimi uçota alınır.

Təmir və istismar xərcləri baş verdiyi zaman mənfəət və zərər haqqında hesabatda uçota alınır.

Amortizasiya fərdi aktivlərin ehtimal olunan faydalı iqtisadi ömrü ərzində düz xətt əsasında hesablanır. Amortizasiya, aktivin əldə olunduğu tarixindən hesablanmağa başlayır. Aktivlərin ehtimal olunan faydalı iqtisadi ömrü aşağıdakı kimidir:

- Ofis və kompüter avadanlığı	4 il
- Məbel və qurğular	4 il
- Aktivlərdən istifadə hüququ	Müvafiq müqavilənin müddəti ərzində

Əmlak və avadanlıqlar hesabdan silindikdə və ya onların davamlı istifadəsi artıq iqtisadi mənfəət gətirmədikdə, belə aktivlərin tanınması dayandırılır. Əmlak və avadanlıq vasitələrinin satılaraq hesabdan silinməsi və ya istismardan çıxarılmasından irəli gələn hər hansı gəlir və ya zərər belə aktivlərin balans dəyəri ilə satışdan əldə olunmuş gəlirlər arasında fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və ya zərər hesabında tanınır.

Qeyri-maddi aktivlər

Alınmış qeyri-maddi aktivlər ilkin dəyərdən amortizasiya və dəyərsizləşmə çıxıldıqdan sonra göstərilir.

Alınmış kompüter proqramı təminatı lisenziyaları xüsusi proqram təminatının əldə edilməsi və istifadəyə yararlı hala gətirilməsi üçün çəkilmiş bütün xərclər əsasında kapitallaşdırılır.

Amortizasiya düz xətt metodu əsasında qeyri-maddi aktivlərin təxmin edilən istifadə müddəti ərzində mənfəət və zərərdə tanınır. Qeyri-maddi aktivlərin təxmin edilən istifadə müddəti 5-10 ildir.

Qeyri-maliyyə aktivləri

Dəyərsizləşmənin əlamətlərini aşkarlamaq məqsədi ilə hər hesabat tarixində, təxirə salınmış vergilərdən başqa digər qeyri-maliyyə aktivlərinin qiymətləndirilməsi aparılır. Qeyri-maliyyə aktivlərinin bərpa oluna bilən dəyəri satış xərcləri və istifadə dəyəri çıxılmaqla ədalətli dəyərin ən böyük qiymətidir. İstifadə dəyəri qiymətləndirilərkən, təxmin edilən gələcək pul vəsaitləri zaman dəyəri və aktivlə bağlı xüsusi risklərin cari qiymətləndirmələrini əks etdirən vergidən əvvəlki diskont dərəcəsi əsasında cari dəyərində azaldılır. Digər aktivlərdən asılı olmadan gəlir gətirməyən aktiv üçün bərpa oluna bilən məbləğ həmin aktivin aid olduğu gəlir gətirən qrup üzrə müəyyənləşdirilir. Aktivin və ya gəlir gətirən qrupun balans dəyəri bərpa dəyərindən artıq olduqda dəyərsizləşmə üzrə zərərlər qeydə alınır.

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi üzrə bütün zərərlər mənfəət və ya zərərdə əks olunur və yalnız bərpa dəyərini müəyyənləşdirilməsi zamanı istifadə edilmiş ehtimallarda dəyişiklik baş verdiyi halda geri

BOKT “İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ” MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Mənatı ilə)

---

qaytarıla bilər. Dəyərsizləşmə üzrə zərər yalnız aktivin balans dəyəri həmin zərər uçota alınmadığı halda müəyyənləşdiriləcək balans dəyərindən (köhnəmə və ya amortizasiya çıxılmaqla) artıq olmaması şərti ilə bərpa oluna bilər.

Ehtiyatlar

Təşkilatın keçmiş dövrlərdə baş vermiş hadisə nəticəsində müəyyən hüquqi və ya konstruktiv öhdəliyi olduqda və həmin öhdəliyin ödənilməsi üçün iqtisadi faydaların məxaricinin tələb olunacağı ehtimal olunduqda, ehtiyat maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks olunur. Təsiri əhəmiyyətli olduqda, ehtiyatlar pul vəsaitlərinin vaxt baxımından dəyərinin cari bazar qiymətləndirmələrini əks etdirən vergiqoymadan əvvəlki dərəcə və müvafiq olarsa, həmin öhdəliyə aid olan xüsusi risklər əsasında gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin diskontlaşdırılması yolu ilə müəyyənləşdirilir.

Nizamnamə kapitalı

Nizamnamə kapitalı bütün iştirakçılar tərəfindən qoyulmuş kapitalın məbləğidir. Səhmlərin ümumi sayı Təşkilatın nizamnamə kapitalında iştirakçılar arasında mütənasib bölgüdür. Təşkilat Təsisçilərin Ümumi Yığıncağının təsdiqi ilə nizamnamə kapitalını artırma və ya azalda bilər.

Dividendlər

Təşkilatın dividendləri elan edib ödəmək imkanları Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində müəyyən edilmiş qaydada tənzimlənir.

Adi səhmlərə aid olan dividendlər elan edildiyi müddətdə bölüşdürülməmiş mənfəətdə əks olunur.

Vergiqoyma

Mənfəət vergisi cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir. Mənfəət vergisi mənfəət və zərərdə tanınır, bu vergi digər məcmu gəlirlərlə və ya bilavasitə kapitalda qeydə alınan əməliyyatlarla bağlı olduqda isə, digər məcmu gəlirdə və ya bilavasitə kapitalda tanınır.

Cari vergi

Cari vergi xərclərinə il üzrə vergilərə cəlb olunan gəlir üzrə gözlənilən ödənilməli vergilər və əvvəlki illər üçün ödənilməli vergilərdə hər hansı düzəlişlər daxildir. Həmin xərclər hesabat tarixində qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən müəyyənləşdirilir.

Təxirə salınmış vergi

Təxirə salınmış vergi maliyyə hesabatlılığı məqsədləri üçün istifadə olunan aktivlərin və öhdəliklərin qalıq dəyərləri ilə vergiqoyma məqsədləri üçün istifadə olunan məbləğləri arasında olan müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış vergi nə uçot, nə də vergilərə cəlb edilən mənfəətə və ya zərəərə təsir göstərən əməliyyatda aktiv və ya öhdəliklərin ilkin tanınması üzrə müvəqqəti fərqlər üçün uçota alınır.

Təxirə salınmış verginin müəyyənləşdirilməsi hesabat dövrünün sonuna Təşkilatın öz aktiv və öhdəliklərinin balans dəyərini bərpa etməyi gözlədiyi formaya əsaslanan vergi nəticələrini əks etdirir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş qanunlara uyğun olaraq, müvəqqəti fərqlərə onlar ləğv ediləcəyi zaman tətbiq ediləcək gözlənilən vergi dərəcələri əsasında müəyyən olunur.

Müvəqqəti fərqlərin, istifadə edilməmiş vergi itkilərinin və kreditlərin əvəzini ödəyəcək gələcək vergi tutula birlən gəlirlərin mövcud olacağı ehtimal olunduqda, təxirə salınmış vergi aktivini uçota alınır. Əlaqədar vergi gəlirinin reallaşdırılması ehtimal olunmadıqda, təxirə salınmış vergi aktivini azaldılır.

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Manatı ilə)

Buraxılmış borc qiymətli kağızları

Borc qiymətli kağızları amortizasiya edilmiş dəyərdə təqdim olunur. Təşkilat öz buraxdığı borc qiymətli kağızlarını aldıqda onlar maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan çıxarılır və öhdəliyin balans dəyəri ilə istiqrazın alınmasına xərclənmiş məbləğ arasındakı fərq borcun erkən ödənilməsindən yaranan gəlirə daxil edilir.

Müddətli borc vəsaitləri

Müddətli borc vəsaitlərinə qeyri-rezident banklardan və maliyyə təşkilatlarından götürülmüş sabit ödəniş tarixi və sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələri olan kreditlər daxildir. Müddətli borc vəsaitləri amortizasiya edilmiş dəyərdə hesablanır.

Banklara ödəniləcək vəsaitlər

Banklara ödəniləcək vəsaitlər tərəf müqabili olan rezident maliyyə təşkilatı Təşkilata avans şəklində pul və ya digər aktivlər verdikdə uçota alınır. Qeyri-törəmə öhdəlik amortizasiya edilmiş dəyərdə uçota alınır. Təşkilat öz borcunu aldıqda öhdəlik maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan silinir və öhdəliyin balans dəyəri ilə borcun alınmasına xərclənmiş məbləğ arasındakı fərq borcun erkən ödənilməsindən yaranan gəlirlərə aid edilir.

İcarələr

Müqavilə bağlanarkən, Təşkilat müqavilənin icarə olduğunu və ya icarə elementləri ehtiva etdiyini qiymətləndirir. Bu hal, müqavilənin müəyyən bir ödəniş müqabilində müəyyən edilmiş aktivin təyin edilmiş bir müddət ərzində istifadəsinə nəzarət etmək hüququnun əldə edilməsi zamanı baş verir.

Təşkilat icarəçi qismində

Təşkilat qısa müddətli icarələr və aşağı dəyərli aktivlərin icarəsi istisna olmaqla, bütün icarələr üçün vahid tanıma və ölçmə yanaşmasını tətbiq edir. Təşkilat icarə ödənişlərini həyata keçirmək üçün icarə öhdəliklərini, eləcə də əsas aktivlərdən istifadə hüququ təmin edən istifadə hüquqlarını aktiv olaraq tanıyır.

Aktivlərdən istifadə hüququ

Təşkilat aktivlərdən istifadə hüququnu icarənin başlanğıc tarixində tanıyır (əsas aktivin istifadə üçün mövcud olduğu tarix). Aktivlərdən istifadə hüququ yığılmış amortizasiya və dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla maya dəyəri ilə ölçülür və icarə öhdəliklərinin yenidən ölçülməsi üçün tənzimlənir. Aktivlərdən istifadə hüququnun dəyərində tanınmış icarə öhdəliklərinin məbləği və alınmış icarə təşviqləri çıxılmaqla başlama tarixinə qədər və ya daha əvvəl edilmiş icarə ödənişləri daxildir. Aktivlərdən istifadə hüququ icarə müddəti ərzində düz xətt əsasında amortizasiya olunur.

İcarəyə götürülmüş aktivin mülkiyyəti icarə müddətinin sonunda Təşkilata keçirsə və ya dəyəri bir alış opsiyasının həyata keçirilməsini əks etdirirsə, amortizasiya aktivin təxmin edilən faydalı ömrü istifadə olunmaqla hesablanır. Aktivlərdən istifadə hüququ da dəyərsizləşməyə məruz qalır.

İcarə öhdəlikləri

İcarənin başlanğıc tarixində Təşkilat, icarə müddəti ərzində həyata keçiriləcək icarə ödənişlərinin cari dəyəri ilə ölçülmüş icarə öhdəliklərini tanıyır. İcarə ödənişlərinə, hər hansı alınacaq güzəştli icarə ödənişləri, indeksdən və ya dərəcədən asılı olan dəyişkən icarə ödənişləri çıxılmaqla qalıq dəyər zəmanəti ilə ödənilməsi ehtimal olunan məbləğlər daxil olmaqla sabit ödənişlər (maddi sabit ödənişlər daxil olmaqla) daxildir. İcarə ödənişlərinə, həmçinin Təşkilat tərəfindən həyata keçirilməsinə əsaslı olaraq müəyyən

BOKT “İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ” MMC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ

(Azərbaycan Mənatı ilə)

edilmiş satınalma opsiyonunun icra qiyməti və icarə müddəti Təşkilatın ləğv etmə seçimini həyata keçirdiyini əks etdirirsə, icarəyə xitam verildiyi hallarda tətbiq olunan cərimələrin ödənişləri də daxildir.

İndeksdən və dərəcədən asılı olmayan dəyişkən icarə ödənişləri, ödənişə səbəb olan hadisə və ya şərtin baş verdiyi dövrdə xərc olaraq (mal və material ehtiyatlarının istehsalı üçün çəkilmədiyi təqdirdə) tanınır.

İcarə ödənişlərinin cari dəyərini hesablayarkən, icarəyə aid olan konkret faiz dərəcəsinin təyin olunması mümkün olmadığı üçün Təşkilat icarə müqaviləsinin qüvvəyə mindiyi tarixdə mövcud olan əlavə borcun cəlb edilməsi üzrə faiz dərəcəsi istifadə edir. Müqavilənin qüvvəyə mindiyi tarixdən sonra, icarə öhdəliklərinin məbləği faizlərin artmasını əks etdirmək üçün artırılır və edilmiş icarə ödənişləri üçün azaldılır. Bundan əlavə, icarə öhdəliklərinin balans dəyəri hər hansı bir modifikasiya və ya icarə müddətində, eləcə də icarə ödənişlərində hər hansı bir dəyişiklik olduqda (bu cür icarə ödənişlərini təyin etmək üçün istifadə olunan indeks və ya faiz dərəcəsiəndəki dəyişiklik nəticəsində gələcək ödənişlərdə dəyişikliklər) və ya əsas aktivin satın alınması üçün hər hansı bir seçimin qiymətləndirilməsi üzrə dəyişiklik olduğu təqdirdə, yenidən ölçülür.

3. MÜHÜM MÜHASİBAT TƏXMİNLƏRİ VƏ TƏXMİN EDİLƏN QEYRİ-MÜƏYYƏNLİKLƏRİN ƏSAS MƏNBƏLƏRİ

Təşkilatın maliyyə hesabatlarının hazırlanması hesabat tarixinə təqdim edilən aktiv və öhdəliklərin məbləğlərinə təsir göstərə biləcək və başa çatmış müddət ərzində gəlir və xərclərin təqdim edilmiş məbləğləri üzrə rəhbərlikdən təxminlərin və mülahizələrin verməsini tələb edir. Rəhbərlik mütəmadi olaraq öz təxminlərini və mülahizələrini təhlil edir. Rəhbərlik təxminlərini və mülahizələrini tarixi təcrübəyə və müəyyən şərtlər çərçivəsində məntiqli hesab edilən digər faktlara əsaslandırır. Müxtəlif şəraitlərdə və vəziyyətlərdə faktiki nəticələr bu təxminlərdən fərqlənə bilər. Aşağıda göstərilən təxminlər və mülahizələr Təşkilatın maliyyə vəziyyətinin təsvir edilməsi üçün zəruri hesab edilir.

Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə zərər ehtiyatları

Gözlənilən kredit zərərlərinin ölçülməsi (GKZ) aşağıdakıları əks etdirir:

- Bir sıra mümkün nəticələrin qiymətləndirilməsi ilə təyin olunan qərəzsiz və ehtimal ağırlığında bir məbləğ;
- Pulun vaxt dəyəri; və
- Keçmiş hadisələr, mövcud şərtlər və gələcək iqtisadi şərtlərin proqnozları barədə məqbul və dəstəklənən məlumatlar.

GKZ-ni müəyyənləşdirmək üçün gələcək pul axınlarının və girov dəyərlərinin məbləği və vaxtının qiymətləndirilməsi və kredit riskində əhəmiyyətli dərəcədə artımın qiymətləndirilməsi mühakimə tələb edir. Qrupun GKZ hesablamaları dəyişkən giriş seçimi ilə kompleks modellərin çıxışlarıdır. Modellərin elementləri kritik mühasibat qərarları sayılır və təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

- Fərdi dərəcələr üçün PD təyin edən şirkətin daxili kredit reyting modeli;
- Kredit riskində ciddi bir artım olub olmadığını və bu səbəbdən maliyyə aktivləri üçün ehtiyatların ömür boyu GKZ əsasında və keyfiyyət qiymətləndirməsiylə ölçülməsini qiymətləndirmə meyarları;
- GKZ kollektiv əsasda qiymətləndirildikdə maliyyə aktivlərinin bölünməsi;
- Müxtəlif formullar və giriş seçimi daxil olmaqla GKZ modellərinin inkişafı;

31 dekabr 2023-cü və 2022-ci il tarixlərinə müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə yaradılmış dəyərsizləşmə ehtiyatının qalıq dəyərləri müvafiq olaraq 2,634,589 AZN və 3,120,594 AZN təşkil etmişdir.

Maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsi

Mənfəət və zərər vasitəsi ilə ədalətli dəyərində tanınan maliyyə alətləri və bütün törəmə alətlər ədalətli dəyərdə əks etdirilir. Belə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri, məcburi və ya likvidasiya satış dəyərindən

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Mənatı ilə)

fərqli olan, bu alətin könüllü tərəflər arasında cari əməliyyatda dəyişdirilməsi təxmin edilən məbləğdir. Əgər belə alət üzrə bazar dəyəri mövcuddursa, ədalətli dəyər bu bazar dəyərində əsaslanaraq hesablanır. Bazarda müşahidə olunan qiymətləndirmə parametrləri mövcud olmadıqda və ya müşahidə olunan bazar qiymətlərindən çıxarılması mümkün olmadıqda, ədalətli dəyər qəbul edilmiş maliyyə nəzəriyyələrinə əsaslanan riyazi üsullardan istifadə edərək hər bir alət və qiymət modeli üçün müvafiq müşahidə olunan bazar məlumatının təhlilindən çıxarılır. Qiymət modelləri qiymətli kağızların müqavilə şərtlərini eləcə də faiz dərəcələri, daimilik, valyuta dəyişmə məzənnələri və qarşı tərəfin kredit dərəcələri kimi bazar əsaslı qiymətləndirmə parametrlərini nəzərə alır.

Bazar dəyərində əsaslanan qiymətləndirmə parametrlərinin birbaşa müşahidə oluna bilmədiyi hallarda, bazarın bu aləti necə qiymətləndirilməsinə dair məntiqli təsirini təyin etmək məqsədilə rəhbərlik onun ən dəqiq təxminlərinə dair mülahizələr verilir. Bu mülahizələrin formalaşmasında, etibarlı müşahidə olunan məlumat, tarixi məlumat və ekstrapolyasiya metodu kimi müxtəlif üsullar istifadə olunur. Müqayisəli bazarlardan alınan məlumatların mövcud olmadığı hallarda ədalətli dəyərin ən bariz göstəricisi müvafiq maliyyə alətinin satınalma qiymətidir.

Əməliyyat qiyməti və qiymətləndirmə texnikasına əsaslanan dəyər arasındakı fərq ilkin tanınmada konsolidə edilmiş məcmu gəlir hesabatında əks etdirilmir. Sonrakı gəlir və zərərlər, ancaq bazar iştirakçıları tərəfindən qiymət təyin etmək məqsədilə istifadə edilən amillər nəticəsində baş verən dəyişikliklərdən yaranırsa, tanınır.

Qrup hesab edir ki, bəyan edilmiş bazar dəyəri mövcud olmadıqda, maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsinə dair istifadə edilən təxminlər əsas qeyri-müəyyənlik mənbəyidir, ona görə ki: (i) bu təxminlər müxtəlif dövrlərdə dəyişikliklərə məruz qala bilər, eləcə də bu təxminlərin formalaşdırılmasında rəhbərlik faiz dərəcələri, qiymət amplitudaları, valyuta məzənnələrində dəyişmələr, qarşı tərəfin kredit reytingləri, qiymətləndirmə düzəlişləri və əməliyyatlar üzrə xüsusi təxminlərdən istifadə edir və (ii) qiymətləndirmədə edilən dəyişikliklərin konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti hesabatında əks etdirilən aktivlərə eləcə də Qrupun mənfəətinə təsiri maddi ola bilər.

Bəyan edilmiş bazar qiymətləri mövcud olmadıqda rəhbərliyin faiz dərəcələri, qiymət amplitudaları, valyuta məzənnələrində dəyişmələr, qarşı tərəfin kredit reytingi və qiymətləndirmə düzəlişləri, maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsində artıq və ya cüzi dəyişikliklər üzrə fərqli ehtimallardan istifadə etməsi hallarında, Qrupun təqdim edilmiş xalis mənfəətinə maddi təsir göstərə biləcək fərqlər yarana bilər.

Təxirə salınmış vergi aktivlərinin bərpası

31 dekabr 2023-cü il tarixinə təxirə salınmış vergi öhdəliyinin qalıq dəyəri 32,827 AZN dəyərində olmuşdur (31 dekabr 2022-ci il tarixinə təxirə salınmış vergi aktivləri : 75,969 AZN).

Təşkilatın rəhbərliyi təxirə salınmış vergi aktivinin qalıq dəyərinin gələcəkdə tam həyata keçiriləcəyinə əminidir.

Əmlak və avadanlıqların faydalı iqtisadi ömrü

Təşkilat hər maliyyə ilinin sonunda əmlak və avadanlıqların qalan faydalı iqtisadi ömürlərini qiymətləndirir. Bu aktivlərin nəzərdə tutulan faydalı ömürləri ötən ilin qiymətləndirilməsindən fərqli olduqda, BMUS 8 "Uçot Siyasətləri, Uçot Qiymətləndirmələrində Dəyişikliklər və Xətalər" standartına müvafiq olaraq uçot təxminlərində dəyişiklik olaraq uçota alınır. Belə təxminlərin əmlak və avadanlıqların qalıq dəyərlərinin məbləğləri və mənfəət və zərərdə tanınmış amortizasiya üzrə təsirləri olur.

Cari vergilər

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyində müxtəlif şərtlər edilir və dəyişikliklər tez-tez baş verir. Təşkilatın əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq ediləcək səlahiyyətli vergi orqanının nümayəndələri tərəfindən edilmiş vergi qanunvericiliyinə aid şərtlər rəhbərliyin fikirləri ilə uzlaşmaya bilər. Nəticədə, səlahiyyətli vergi orqanının nümayəndələri əməliyyatlara etiraz edə bilər və Təşkilata əhəmiyyətli dərəcədə əlavə vergilər, cərimələr və faizlər təyin edilə bilər. Müvafiq olaraq, üç təqvim ili üzrə vergi öhdəlikləri ilə əlaqədar olaraq vergi və gömrük orqanlarının nümayəndələri tərəfindən yoxlanıla bilər.

BOKT “İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ” MMC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ

(Azərbaycan Manatı ilə)

4. DƏRC OLUNMUŞ, LAKİN HAZIRDA QƏBUL OLUNMAMIŞ STANDARTLAR

Hazırkı maliyyə hesabatlarının təsdiq edilməsi tarixində Təşkilat tərəfindən, qüvvəyə minmə tarixindən əvvəl qəbul edilmiş standart və şərhlərdən əlavə, aşağıda göstərilən standart və şərhlər dərc edilmiş lakin qüvvəyə minməmişdir.

MHBS 15 №-li BMUSŞ-un tələblərinə cavab verən satış və geri icarə əməliyyatlarının satış kimi necə uçota alınmasını aydınlaşdırmaq üçün “*Satış və geri icarə öhdəlikləri*”nə (16 №-li MHBS-a *Dəyişikliklər*) düzəliş etmişdir. *Satış və geri icarə üzrə icarə öhdəlikləri (16 №-li MHBS-a düzəlişlər)* icarəçidən istifadə hüququnda saxlanılan hər hansı gəlir və ya zərər məbləğini tanımaq üçün geri icarədən yaranan icarə öhdəliyini sonradan ölçməsinə tələb edir. Yeni tələblər icarəçi-satıcıya icarənin qismən və ya tam xitam verilməsi ilə bağlı hər hansı gəlir və ya itkiləri mənfəət və ya zərərdə tanınmasına mane olmur. Düzəlişlər 1 yanvar 2024-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Standartın daha erkən tətbiqinə icazə verilir.

2022-ci ilin oktyabr ayında BMUSŞ, təşkilatın hesabat dövründən on iki ay ərzində yerinə yetirməli olduğu öhdəliklərin təsnifatına təsirini müəyyən etmək üçün *Kovenantlarla Uzunmüddətli Öhdəliklər (1 №-li MHBS-a Dəyişikliklər)* adlı düzəliş dərc etdi. Dəyişikliyə əsasən, öhdəliyin qısamüddətli və uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsinə yalnız təşkilatın hesabat tarixində və ya ondan əvvəl riayət etməli olduğu şərtlər təsir edir. Bundan əlavə, müəssisə maliyyə hesabatlarına dair qeydlərdə hesabatların istifadəçilərinə kovensiyalarla uzunmüddətli öhdəliklərin on iki ay ərzində ödənilməsi riskini açıqlamaladır. Düzəlişlər 1 yanvar 2024-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir.

Yuxarıda başqa cür nəzərdə tutulmadığı hallarda, yeni standartlar və şərhlərin Təşkilatın maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri gözlənilmir.

5. PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri aşağıda göstərilmişdir:

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
Nağd pul vəsaitləri	10,610	9,353
Bank hesablarında yerləşdirilmiş vəsaitlər	654,482	23,587
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	665,092	32,940

6. MÜŞTƏRİLƏRƏ VERİLMİŞ KREDİTLƏR VƏ AVANSLAR

Müştərilərə verilmiş kreditlər, ilkin olaraq, Azərbaycan Respublikasının ərazisində yaşayanlar üçün nəzərdə tutulur.

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
İstehlak kreditləri	3,099,163	1,284,142
Ticarət	1,586,738	1,652,804
Kənd təsərrüfatı	5,663,787	6,754,823
Xidmət	1,245,235	1,266,665
Digər	1,322,263	1,184,616
Müştərilərə verilmiş kreditlər (Ümumi)	12,917,186	12,143,050
Çıxılın: GKZ ehtiyatı	(2,634,589)	(3,120,594)
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (Xalis)	10,282,597	9,022,456
Təxirə salınmış komissiya gəliri	(189,600)	(194,893)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (Xalis)	10,092,997	8,827,563

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Manatı ilə)

31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il ərzində istehlak kreditləri sektoruna aid kreditlər üzrə ümumi balans dəyərində və müvafiq gözlənilən kredit zərərində olan dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimidir:

Müştərilərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2023-cü il tarixinə balans dəyəri	1,170,781	555	112,806	1,284,142
Yeni yaranmış və ya alınmış aktivlər	2,590,370	-	-	2,590,370
Hesablanmış faizdəki dəyişikliklər	76,338	249	24,180	100,767
Ödənilmiş aktivlər	(2,667,491)	(16,185)	7,982	(2,675,694)
Birinci mərhələyə köçürmə	-	-	-	-
İkinci mərhələyə köçürmə	(21,425)	27,010	(5,585)	-
Üçüncü mərhələyə köçürmə	(16,546)	-	16,546	-
Digər dəyişikliklər	992,601	-	806,977	1,799,578
31 dekabr 2023-cü il tarixinə balans dəyəri	2,124,628	11,629	962,906	3,099,163

Müştərilərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2023-cü il tarixinə GKZ ehtiyatı	(12,718)	(474)	(112,643)	(125,835)
Yeni yaranmış və ya alınmış aktivlər	(456,127)	-	-	(456,127)
Yığılmış faizdəki dəyişikliklər	(4,206)	50	4,472	316
Diskontun qaytarılması	(5,959)	(17)	(18)	(5,994)
Ödənilmiş aktivlər	1,855,290	9,109	5,462	1,869,861
Birinci mərhələyə köçürmə	(293,111)	-	293,111	-
İkinci mərhələyə köçürmə	2,546	(2,546)	-	-
Üçüncü mərhələyə köçürmə	9,927	-	(9,927)	-
GKZ-in yenidən dəyərləndirilməsi, xalis	(1,611,352)	(11,386)	(900,153)	(2,522,891)
Silinən aktivlər	-	-	-	-
31 dekabr 2023-cü il tarixinə GKZ ehtiyatı	(515,710)	(5,264)	(719,696)	(1,240,670)

31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il ərzində ticarət sektoruna aid kreditlər üzrə ümumi balans dəyərində və müvafiq gözlənilən kredit zərərində olan dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimidir:

Müştərilərə verilmiş kreditlər – ticarət	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2023-cü il tarixinə balans dəyəri	642,583	13,394	996,827	1,652,804
Yeni yaranmış və ya alınmış aktivlər	1,415,200	-	-	1,415,200
Yığılmış faizdəki dəyişikliklər	25,458	170	1,959	27,587
Ödənilmiş aktivlər	(1,507,876)	(8,322)	(16,879)	(1,533,077)
Birinci mərhələyə köçürmə	-	-	-	-
İkinci mərhələyə köçürmə	(5,407)	6,801	(1,394)	-
Üçüncü mərhələyə köçürmə	(24,414)	(1,371)	25,785	-
Silinən aktivlər	722,253	-	(698,029)	24,224
31 dekabr 2023-cü il tarixinə balans dəyəri	1,267,797	10,672	308,269	1,586,738

BOKT “İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ” MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Manatı ilə)

Müştərilərə verilmiş kreditlər – ticarət	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2023-cü il tarixinə GKZ ehtiyatı	(23,316)	(8,241)	(991,137)	(1,022,694)
Yeni yaranmış və ya alınmış aktivlər	(32,892)	-	-	(32,892)
Yığılmış faizdəki dəyişikliklər	(391)	54	7,522	7,185
Ödənilmiş aktivlər	(502)	(142)	(34)	(678)
Diskontun qaytarılması	542,292	695	22,949	565,936
Birinci mərhələyə köçürmə	(221,340)	9,366	211,974	-
İkinci mərhələyə köçürmə	2,585	(3,534)	949	-
Üçüncü mərhələyə köçürmə	15,855	3,258	(19,113)	-
GKZ-in yenidən dəyərləndirilməsi, xalis	(319,563)	(6,484)	539,061	213,014
Silinən aktivlər	-	-	-	-
31 dekabr 2023-cü il tarixinə GKZ ehtiyatı	(37,272)	(5,028)	(227,829)	(270,129)

31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il ərzində kənd təsərrüfatı sektoruna aid kreditlər üzrə ümumi balans dəyərində və müvafiq gözlənilən kredit zərərində olan dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimidir:

Müştərilərə verilmiş kreditlər – kənd təsərrüfatı	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2023-cü il tarixinə balans dəyəri	6,174,581	21,576	558,666	6,754,823
Yeni yaranmış və ya alınmış aktivlər	6,040,955	-	-	6,040,955
Hesablanmış faizdəki dəyişikliklər	115,917	1,118	5,735	122,770
Ödənilmiş aktivlər	(6,775,791)	(34,927)	(7,460)	(6,818,178)
Birinci mərhələyə köçürmə	3,585	(1,235)	(2,350)	-
İkinci mərhələyə köçürmə	(20,487)	39,913	(19,426)	-
Üçüncü mərhələyə köçürmə	(34,143)	(1,648)	35,791	-
Digər dəyişikliklər	(27,671)	19,632	(428,544)	(436,583)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə balans dəyəri	5,476,946	44,429	142,412	5,663,787

Müştərilərə verilmiş kreditlər – kənd təsərrüfatı	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2023-cü il tarixinə GKZ ehtiyatı	(112,609)	(14,426)	(553,276)	(680,311)
Yeni yaranmış və ya alınmış aktivlər	(370,190)	-	-	(370,190)
Yığılmış faizdəki dəyişikliklər	(213)	(38)	2,161	1,910
Diskontun qaytarılması	(842)	(257)	(43)	(1,142)
Ödənilmiş aktivlər	3,096,128	46,283	33,791	3,176,202
Birinci mərhələyə köçürmə	(76,742)	-	76,742	-
İkinci mərhələyə köçürmə	6,851	(6,851)	-	-
Üçüncü mərhələyə köçürmə	21,478	1,236	(22,714)	-
GKZ-in yenidən dəyərləndirilməsi, xalis	(2,050,232)	(10,860)	14,919	(2,046,173)
Silinən aktivlər	(544,944)	(31,950)	346,487	(230,407)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə GKZ ehtiyatı	(31,315)	(16,863)	(101,933)	(150,111)

BOKT “İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ” MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Manatı ilə)

31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il ərzində xidmət sektoruna aid kreditlər üzrə ümumi balans dəyərində və müvafiq gözlənilən kredit zərərində olan dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimidir:

Müştərilərə verilmiş kreditlər – xidmət	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2023-cü il tarixinə balans dəyəri	675,928	15,807	574,930	1,266,665
Yeni yaranmış və ya alınmış aktivlər	1,121,450	-	-	1,121,450
Yığılmış faizdəki dəyişikliklər	15,790	-	1,414	17,204
Ödənilmiş aktivlər	(1,112,556)	(3,222)	(13,595)	(1,129,373)
Birinci mərhələyə köçürmə	409,257	-	(409,257)	-
İkinci mərhələyə köçürmə	-	-	-	-
Üçüncü mərhələyə köçürmə	(4,030)	(12,585)	16,615	-
Silinən aktivlər	(30,711)	-	-	(30,711)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə balans dəyəri	1,075,128	-	170,107	1,245,235

Müştərilərə verilmiş kreditlər – xidmət	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2023-cü il tarixinə GKZ ehtiyatı	(60,348)	(8,370)	(570,052)	(638,770)
Yeni yaranmış və ya alınmış aktivlər	(63,573)	-	-	(63,573)
Yığılmış faizdəki dəyişikliklər	(299)	-	6,759	6,460
Diskontun qaytarılması	(41)	(37)	(108)	(186)
Ödənilmiş aktivlər	590,736	194	9,365	600,295
Birinci mərhələyə köçürmə	(122,355)	-	122,355	-
İkinci mərhələyə köçürmə	-	-	-	-
Üçüncü mərhələyə köçürmə	9,352	8,213	(17,565)	-
GKZ-in yenidən dəyərləndirilməsi, xalis	(382,378)	-	319,841	(62,537)
Silinən aktivlər	-	-	1,935	1,935
31 dekabr 2023-cü il tarixinə GKZ ehtiyatı	(28,906)	-	(127,470)	(156,376)

31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il ərzində digər sektorlara aid kreditlər üzrə ümumi balans dəyərində və müvafiq gözlənilən kredit zərərində olan dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimidir:

Müştərilərə verilmiş kreditlər – digər	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2023-cü il tarixinə balans dəyəri	557,229	7,568	619,819	1,184,616
Yeni yaranmış və ya alınmış aktivlər	208,101	-	-	208,101
Yığılmış faizdəki dəyişikliklər	4,547	196	3,441	8,184
Ödənilmiş aktivlər	(348,435)	(41,312)	(31,899)	(421,646)
Birinci mərhələyə köçürmə	547	-	(547)	-
İkinci mərhələyə köçürmə	(4,476)	9,832	(5,356)	-
Üçüncü mərhələyə köçürmə	(5,193)	(62,446)	67,639	-
Silinən aktivlər	(187,691)	253,581	277,118	343,008
31 dekabr 2023-cü il tarixinə balans dəyəri	224,629	167,419	930,215	1,322,263

BOKT “İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ” MMC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ

(Azərbaycan Manatı ilə)

Müştərilərə verilmiş kreditlər – digər	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2023-cü il tarixinə GKZ ehtiyatı	(32,544)	(4,670)	(615,770)	(652,984)
Yeni yaranmış və ya alınmış aktivlər	(462)	-	-	(462)
Yığılmış faizdəki dəyişikliklər	(4)	136	4,004	4,136
Diskontun qaytarılması	(8)	(353)	(703)	(1,064)
Ödənilmiş aktivlər	18,457	42,190	41,015	101,662
Birinci mərhələyə köçürmə	(47,060)	-	47,060	-
İkinci mərhələyə köçürmə	-	(3,986)	3,986	-
Üçüncü mərhələyə köçürmə	255	46,470	(46,725)	-
GKZ-in yenidən dəyərləndirilməsi, xalis	60,808	(204,334)	(125,065)	(268,591)
Silinən aktivlər	-	-	-	-
31 dekabr 2023-cü il tarixinə GKZ ehtiyatı	(558)	(124,547)	(692,198)	(817,303)

31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il ərzində istehlak kreditlərinə aid kreditlər üzrə ümumi balans dəyərində və müvafiq gözlənilən kredit zərərində olan dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimidir:

Müştərilərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2022-ci il tarixinə balans dəyəri	494,040	84,011	1,129,430	1,707,481
Yeni yaranmış və ya alınmış aktivlər	1,094,494	-	-	1,094,494
Hesablanmış faizdəki dəyişikliklər	7,596	(27)	18,015	25,584
Ödənilmiş aktivlər	(615,509)	(1,562)	(9,627)	(626,698)
Birinci mərhələyə köçürmə	-	-	-	-
İkinci mərhələyə köçürmə	(939)	939	-	-
Üçüncü mərhələyə köçürmə	(4,968)	(267)	5,235	-
Digər dəyişikliklər	196,067	(82,539)	(1,030,247)	(916,719)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə balans dəyəri	1,170,781	555	112,806	1,284,142

Müştərilərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2022-ci il tarixinə GKZ ehtiyatı	(78,354)	(30,635)	(877,973)	(986,962)
Yeni yaranmış və ya alınmış aktivlər	(11,440)	-	-	(11,440)
Yığılmış faizdəki dəyişikliklər	-	-	8,113	8,113
Ödənilmiş aktivlər	72,565	1,443	9,032	83,040
Birinci mərhələyə köçürmə	-	-	-	-
İkinci mərhələyə köçürmə	94	(94)	-	-
Üçüncü mərhələyə köçürmə	988	238	(1,226)	-
GKZ-in yenidən dəyərləndirilməsi, xalis	(6,011)	(263)	(107,845)	(114,119)
Digər dəyişikliklər	9,440	28,837	857,256	895,533
31 dekabr 2022-ci il tarixinə GKZ ehtiyatı	(12,718)	(474)	(112,643)	(125,835)

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC**MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR****31 DEKABR 2022-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ***(Azərbaycan Mənatı ilə)*

31 dekabr 2022-ci il tarixdə bitən il ərzində ticarət sektoruna aid kreditlər üzrə ümumi balans dəyərində və müvafiq gözlənilən kredit zərərində olan dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimidir:

Müştərilərə verilmiş kreditlər – ticarət	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2022-ci il tarixinə balans dəyəri	445,775	35,065	467,645	948,485
Yeni yaranmış və ya alınmış aktivlər	500,905	-	5,814	506,719
Yığılmış faizdəki dəyişikliklər	1,968	(39)	161,423	163,352
Ödənilmiş aktivlər	(565,016)	(2,283)	(99,232)	(666,531)
Birinci mərhələyə köçürmə	20,833	(1,857)	(18,976)	-
İkinci mərhələyə köçürmə	(11,658)	16,192	(4,534)	-
Üçüncü mərhələyə köçürmə	(36,903)	(5,898)	42,801	-
Digər dəyişikliklər	286,679	(27,786)	441,886	700,779
31 dekabr 2022-ci il tarixinə balans dəyəri	642,583	13,394	996,827	1,652,804

Müştərilərə verilmiş kreditlər – ticarət	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2022-ci il tarixinə GKZ ehtiyatı	(53,915)	(21,386)	(367,100)	(442,401)
Yeni yaranmış və ya alınmış aktivlər	(11,283)	-	(2,858)	(14,141)
Yığılmış faizdəki dəyişikliklər	-	-	8,972	8,972
Ödənilmiş aktivlər	27,080	2,278	51,277	80,635
Birinci mərhələyə köçürmə	(20,629)	1,653	18,976	-
İkinci mərhələyə köçürmə	1,734	(6,268)	4,534	-
Üçüncü mərhələyə köçürmə	6,457	5,249	(11,706)	-
GKZ-in yenidən dəyərləndirilməsi, xalis	(48,673)	(7,200)	(951,877)	(1,007,750)
Silinən aktivlər	75,913	17,433	258,645	351,991
31 dekabr 2022-ci il tarixinə GKZ ehtiyatı	(23,316)	(8,241)	(991,137)	(1,022,694)

31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il ərzində kənd təsərrüfatı sektoruna aid kreditlər üzrə ümumi balans dəyərində və müvafiq gözlənilən kredit zərərində olan dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimidir:

Müştərilərə verilmiş kreditlər – kənd təsərrüfatı	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2022-ci il tarixinə balans dəyəri	5,005,832	81,505	178,121	5,265,458
Yeni yaranmış və ya alınmış aktivlər	5,407,235	-	-	5,407,235
Hesablanmış faizdəki dəyişikliklər	24,775	43	29,377	54,195
Ödənilmiş aktivlər	(4,660,636)	(19,790)	(101,502)	(4,781,928)
Birinci mərhələyə köçürmə	28,478	(7,657)	(20,821)	-
İkinci mərhələyə köçürmə	(25,795)	34,317	(8,522)	-
Üçüncü mərhələyə köçürmə	(30,056)	(23,510)	53,566	-
Digər dəyişikliklər	424,748	(43,332)	428,447	809,863
31 dekabr 2022-ci il tarixinə balans dəyəri	6,174,581	21,576	558,666	6,754,823

BOKT “İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ” MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Manatı ilə)

Müştərilərə verilmiş kreditlər – kənd təsərrüfatı	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2022-ci il tarixinə GKZ ehtiyatı	(682,150)	(35,490)	(139,825)	(857,465)
Yeni yaranmış və ya alınmış aktivlər	(56,692)	-	-	(56,692)
Yığılmış faizdəki dəyişikliklər	(7,594)	-	12,087	4,493
Ödənilmiş aktivlər	159,778	15,236	52,287	227,301
Birinci mərhələyə köçürmə	(27,636)	6,815	20,821	-
İkinci mərhələyə köçürmə	5,108	(13,630)	8,522	-
Üçüncü mərhələyə köçürmə	9,737	20,924	(30,661)	-
GKZ-in yenidən dəyərləndirilməsi, xalis	(67,047)	(22,351)	(516,198)	(605,596)
Digər dəyişikliklər	553,887	14,070	39,691	607,648
31 dekabr 2022-ci il tarixinə GKZ ehtiyatı	(112,609)	(14,426)	(553,276)	(680,311)

31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il ərzində xidmət sektoruna aid kreditlər üzrə ümumi balans dəyərində və müvafiq gözlənilən kredit zərərində olan dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimidir:

Müştərilərə verilmiş kreditlər – xidmət	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2022-ci il tarixinə balans dəyəri	324,369	15,622	259,343	599,334
Yeni yaranmış və ya alınmış aktivlər	508,493	5,047	-	513,540
Yığılmış faizdəki dəyişikliklər	10,671	139	80,195	91,005
Ödənilmiş aktivlər	(356,330)	(5,799)	(87,087)	(449,216)
Birinci mərhələyə köçürmə	27,315	(10,353)	(16,962)	-
İkinci mərhələyə köçürmə	(16,003)	16,487	(484)	-
Üçüncü mərhələyə köçürmə	(27,238)	(3,498)	30,736	-
Digər dəyişikliklər	204,651	(1,838)	309,189	512,002
31 dekabr 2022-ci il tarixinə balans dəyəri	675,928	15,807	574,930	1,266,665

Müştərilərə verilmiş kreditlər – xidmət	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2022-ci il tarixinə GKZ ehtiyatı	(37,837)	(9,364)	(202,026)	(249,227)
Yeni yaranmış və ya alınmış aktivlər	(41,022)	(1,581)	-	(42,603)
Yığılmış faizdəki dəyişikliklər	-	-	13,910	13,910
Ödənilmiş aktivlər	25,072	6,576	36,772	68,420
Birinci mərhələyə köçürmə	(26,176)	9,214	16,962	-
İkinci mərhələyə köçürmə	4,746	(5,230)	484	-
Üçüncü mərhələyə köçürmə	8,066	3,113	(11,179)	-
GKZ-in yenidən dəyərləndirilməsi, xalis	(43,326)	(3,871)	(548,744)	(595,941)
Silinən aktivlər	50,129	(7,227)	123,769	166,671
31 dekabr 2022-ci il tarixinə GKZ ehtiyatı	(60,348)	(8,370)	(570,052)	(638,770)

31 dekabr 2022-ci il tarixdə bitən il ərzində digər sektorlara aid kreditlər üzrə ümumi balans dəyərində və müvafiq gözlənilən kredit zərərində olan dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimidir:

BOKT “İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ” MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Məmatı ilə)

Müştərilərə verilmiş kreditlər – digər	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2022-ci il tarixinə balans dəyəri	583,572	940,288	1,243,134	2,766,994
Yeni yaranmış və ya alınmış aktivlər	386,267	-	-	386,267
Yığılmış faizdəki dəyişikliklər	2,501	9	118,403	120,913
Ödənilmiş aktivlər	(405,099)	(14,878)	(56,313)	(476,290)
Birinci mərhələyə köçürmə	26,949	(4,103)	(22,846)	-
İkinci mərhələyə köçürmə	(8,409)	10,967	(2,558)	-
Üçüncü mərhələyə köçürmə	(12,447)	(18,395)	30,842	-
Digər dəyişikliklər	(16,105)	(906,320)	(690,843)	(1,613,268)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə balans dəyəri	557,229	7,568	619,819	1,184,616

Müştərilərə verilmiş kreditlər – digər	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2022-ci il tarixinə GKZ ehtiyatı	(59,152)	(705,160)	(948,960)	(1,713,272)
Yeni yaranmış və ya alınmış aktivlər	(15,158)	-	-	(15,158)
Yığılmış faizdəki dəyişikliklər	-	-	10,872	10,872
Ödənilmiş aktivlər	26,631	15,354	24,123	66,108
Birinci mərhələyə köçürmə	(26,498)	3,652	22,846	-
İkinci mərhələyə köçürmə	2,169	(4,727)	2,558	-
Üçüncü mərhələyə köçürmə	5,224	16,372	(21,596)	-
GKZ-in yenidən dəyərləndirilməsi, xalis	(27,442)	(15,115)	(593,953)	(636,510)
Silinən aktivlər	61,682	684,954	888,340	1,634,976
		-	-	-
31 dekabr 2022-ci il tarixinə GKZ ehtiyatı	(32,544)	(4,670)	(615,770)	(652,984)

31 dekabr 2023 və 2022-ci il tarixlərinə qalığı olan bütün kreditlər (müştərilərə verilmiş kreditlərin 100%-i) bölgə üzrə mütləq coğrafi konsentrasiya təşkil edərək, Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən fiziki şəxslərə verilmişdir.

31 dekabr 2023 və 2022-ci il tarixlərinə kreditlər üzrə maksimal risk müvafiq olaraq 2,634,589 AZN və 3,120,594 AZN təşkil etmişdir.

BOKT “İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ” MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Manatı ilə)

7. ƏMLAK, AVADANLIQLAR VƏ QEYRI-MADDİ AKTİVLƏR

Əmlak və avadanlıqlar aşağıda göstərilmişdir:

	Kompüter və rəbitə avadanlıqlar	Mebel və qurğular	Cəmi əmlak və avadanlıqlar	Qeyri-maddi aktivlər (kompüter proqramı təminatı və lisenziyalar)	Cəmi
İlkin dəyəri					
31 dekabr 2021-ci il	29,906	4,623	34,529	32,380	66,909
Silimələr	-	-	-	-	-
31 dekabr 2022-ci il	29,906	4,623	34,529	32,380	66,909
Əlavələr	5,263	-	5,263	-	5,263
31 dekabr 2023-cü il	35,169	4,623	39,792	32,380	72,172
Yığılmış amortizasiya					
31 dekabr 2021-ci il	(29,906)	(368)	(30,274)	(28,389)	(58,663)
Köhnəlmə və amortizasiya xərcləri	-	(1,156)	(1,156)	(2,248)	(3,404)
31 dekabr 2022-ci il	(29,906)	(1,524)	(31,430)	(30,637)	(62,067)
Köhnəlmə və amortizasiya xərcləri	(262)	(1,156)	(1,418)	(723)	(2,141)
31 dekabr 2023-cü il	(30,168)	(2,680)	(32,848)	(31,360)	(64,208)
Xalis qalıq dəyəri					
31 dekabr 2021-ci il	-	4,255	4,255	3,991	8,246
31 dekabr 2022-ci il	-	3,099	3,099	1,743	4,842
31 dekabr 2023-cü il	5,001	1,943	6,944	1,020	7,964

31 dekabr 2023 və 2022-ci il tarixlərinə, hər hansı bir əmlak və ya avadanlıq alınmış borclar üçün girov olaraq qoyulmamışdır.

BOKT “İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ” MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Manatı ilə)

8. DİGƏR AKTİVLƏR

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
İşçilərə ödənilmiş avanslar	31,328	41,085
Kredit ödənişi əməliyyatçısından alınacaq vəsaitlər	299,539	187,681
Xidmətlər üzrə avans ödənişləri	-	3,476
Cəmi digər aktivlər	330,867	232,242

9. AKTİVDAN İSTİFADƏ HÜQUQU VƏ İCARƏ ÖHDƏLİKLƏRİ

Təşkilat on bir ədəd ofis sahəsi icarəyə götürür. İcarə müqavilələrinə icarə müddətinin uzadılması və ləğv edilməsi hüquqları daxil edilmişdir. Bu hüquqlar Təşkilatın fəaliyyətində istifadə olunan aktivlərin idarə olunmasında əməliyyat çevikliyinin artırılması üçün tətbiq olunur. İcarə müddətinin uzadılma və ləğvetmə hüquqlarının əksəriyyəti Təşkilat və müvafiq icarəyə verən tərəfindən icra edilə bilər.

Aktivdən istifadə hüququ icarə predmeti olan aktivlərin növünə görə təhlil aşağıda göstərilir:

	Ofis sahələri
1 yanvar 2022-ci il tarixinə olan balans dəyəri	-
İl üzrə əlavələr	348,008
Aktivdən istifadə hüququ üzrə köhnəlmə xərci	(125,908)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə olan balans dəyəri	222,100
İl üzrə əlavələr	151,518
İl üzrə silinmə	(12,966)
Aktivlərin istifadə hüququ üzrə köhnəlmə xərci	(143,444)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə olan balans dəyəri	217,208

İlin əvvəli və ilin sonuna icarə öhdəlikləri məbləğinin maliyyələşdirmə fəaliyyətində müvafiq nağd və nağdsız dəyişikliklərlə uyğunlaşdırılması aşağıdakı kimi göstərilir:

	Ofis sahələri
1 yanvar 2022-ci il tarixinə olan balans dəyəri	-
Yeni icarə öhdəliyi	348,008
Maliyyə dəyəri	24,813
Ödənilmiş maliyyə xərcləri	(24,813)
İcarə öhdəlilləri üzrə əsas məbləğin ödənilməsi	(116,708)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə olan balans dəyəri	231,300
Yeni icarə öhdəliyi	151,518
İl üzrə silinmə	(12,966)
Maliyyə dəyəri	18,939
Ödənilmiş maliyyə xərcləri	(18,939)
İcarə öhdəlilləri üzrə əsas məbləğin ödənilməsi	(147,522)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə olan balans dəyəri	222,330

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC**MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ***(Azərbaycan Manatı ilə)*

Tanınmış icarə öhdəlikləri ödəniş müddəti üzrə aşağıdakı kimi təsnif edilir:

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
Qısamüddətli hissə	144,309	138,313
Uzunmüddətli hissə	78,021	92,987
Cəmi icarə öhdəlikləri	222,330	231,300

10. BORC ALINMIŞ VƏSAİTLƏR

	Alınma tarixi	Ödəniş tarixi	Məbləğ	Faiz dərəcəsi	31 dekabr 2023	31 dekabr 2022
Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı	19.12.2019	31.12.2024	2,489,062 AZN	0.10%	581,118	1,123,847
Kapital Bank	16.01.2023	16.04.2024	500,000 AZN	13.00%	142,177	-
Paşa Bank	08.02.2023	07.02.2025	500,000 AZN	12.00%	308,457	-
Paşa Bank	16.05.2023	23.05.2025	500,000 AZN	12.00%	367,310	-
Paşa Bank	27.10.2023	27.10.2025	244,000 AZN	13.00%	192,076	-
Paşa Bank	27.10.2023	27.10.2025	750,000 AZN	13.00%	695,631	-
Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi	20.12.2020	10.01.2023	200,000 AZN	2.50%	-	1,855
Cəmi müddətli borc öhdəlikləri					2,286,769	1,125,702

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 28 fevral 2019-cu il tarixli fərmanına əsasən, 20 iyul 2019-cu il tarixində Təşkilat və ARMB arasında müqavilə imzalanmışdır. Müqavilənin şərtinə əsasən, 1 yanvar 2012-ci il tarixindən Fərmanın imzalandığı tarixədək götürülmüş və 360 gündən çox gecikməsi olan və 10,000 ABŞ Dolları və ya 17,000 AZN qalıq məbləği olan kreditlərin restrukturizasiyası üçün ARMB Təşkilata 0.1%-lə 5 illik, dövlət təminatlı kredit vermişdir.

ARMB 19 dekabr 2019-cu il tarixində 1,658,272 AZN məbləğində ilk tranşı və 25 fevral 2020-ci il tarixində 830,790 AZN məbləğində ikinci tranşı Təşkilata ötürmüşdür. Borc alınmış vəsait maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda banklararası bazarda 5 illik kreditlər üçün faiz dərəcəsi olan 7.18%-i əsas götürməklə amortizasiya edilmiş dəyər metodu ilə tanınmışdır.

Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı yanında kənd təsərrüfatı sahəsində güzəştli kreditlərin və təminatların verilməsi üzrə fəaliyyət göstərən qurumdur. Agentlik və Təşkilat arasında bağlanmış 20 dekabr 2020-ci il tarixli müqaviləyə əsasən Təşkilata 200,000 AZN məbləğində kredit xətti açılmışdır. Təşkilat kredit xəttindən əvvəlcədən müəyyən edilmiş kriteriyalara uyğun gələn aqrar sektorda fəaliyyət göstərən sahibkarlıq subyektlərinə və ya ailə kəndli təsərrüfatlarına kredit verilməsi üçün istifadə edir.

11 yanvar 2023-cü ildə Təşkilat və "Kapital Bank" ASC arasında illik 13% faiz dərəcəsi ilə 500,000 AZN məbləğində 15 ay müddətinə yeni kredit müqaviləsi imzalanmışdır.

08 fevral 2023-cü ildə Təşkilat və "Paşa Bank" arasında təzə kredit xətti üzrə müqavilə imzalanmışdır. Bu müqavilə əsasında Təşkilat illik 12% və müddəti 24 ay olmaqla 8 fevral tarixində 500,000 AZN və 23 May tarixində 500,000 AZN dəyərində pul vəsaiti əldə etmişdir.

27 oktyabr 2023-cü ildə Təşkilat və "Paşa Bank" ASC arasında illik 13% faiz dərəcəsi ilə 244,000 AZN və 750,000 məbləğində 24 ay müddətinə iki yeni kredit müqaviləsi imzalanmışdır.

BOKT “İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ” MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Manatı ilə)

11. BURAXILMIŞ QİYMƏTLİ KAĞIZLAR

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
İstiqrazlar	1,000,000	1,000,000
Hesablanmış ödəniləcək faizlər	10,000	10,000
Total Debt Securities issued	1,010,000	1,010,000

29 iyul 2022-ci il tarixində Təşkilat 1,000,000 AZN dəyərində məbləğində hər birinin nominal dəyəri 100 AZN olan 10,000 ədəd faizli təmin edilməmiş istiqrazlar buraxmışdır. Emissiya ediləcək istiqrazlar “Bakı Fond Birjası” QSC-də yerləşdirilib və Azərbaycan Respublikası Qiymətli Kağızlar Üzrə Dövlət Komitəsində AZ2001024820 dövlət qeydiyyat nömrəsi ilə qeydiyyat alınmışdır. İstiqrazlar üzrə əsas məbləğin ödənişi 24 ay tədavi müddətinin sonunda həyata keçiriləcək və illik faiz dərəcəsi isə 12% olmaqla, hər bir təqvim ayından bir ödəniləcəkdir. İstiqrazların yerləşdirilməsi üzrə anderrayter “AzFinance” QSC investisiya şirkətidir.

12. DİGƏR ÖHDƏLİKLƏR

Digər öhdəliklər aşağıda qeyd olunmuşdur:

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
İşçilər qarşısında öhdəliklər	170,184	221,884
İşçilər üçün nəzərdə tutulmuş mükafat öhdəlikləri	136,657	136,657
Artıq ödəmələr üzrə yaradılmış öhdəliklər	44,336	39,037
DSMF üzrə öhdəliklər	9,886	24,343
Hesablanmış peşəkar xidmət haqqları üzrə öhdəliklər	13,188	18,577
Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər üzrə öhdəliklər	8,352	13,333
Digər öhdəliklər	9,779	39,430
Cəmi digər öhdəliklər	392,382	493,261

13. NİZAMNAMƏ KAPİTALI

2023-cü ildə Təşkilatın nizamnamə kapitalı 300,000 AZN təşkil etmişdir (31 dekabr 2022: 300,000 AZN). Oksfam Böyük Britaniya Təşkilatın təsisçisi və yeganə səhmdarıdır.

14. ƏLAVƏ KAPİTAL

Oksfam Böyük Britaniya 2003 və 2004-cü illər ərzində əlavə kapitalına müvafiq olaraq 330,000 AZN və 121,748 AZN məbləğində əlavələr etmişdir. 31 dekabr 2023-cü il tarixində əlavə kapitalın miqdarı 451,748 AZN təşkil etmişdir (31 dekabr 2022: 451,748 AZN).

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC**MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR****31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ***(Azərbaycan Manatı ilə)***15. XALIS FAİZ GƏLİRLƏRİ**

	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə
Faiz gəlirləri		
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	2,997,651	2,395,514
Cəmi faiz gəlirləri	2,997,651	2,395,514
Faiz xərcləri		
Müddətli borclar üzrə faiz xərcləri	220,317	117,619
Buraxılmış borc qiymətli kağızları üzrə faiz xərcləri	120,000	50,000
İcazə öhdəlikləri üzrə faiz xərcləri	18,939	24,813
Cəmi faiz xərcləri	359,256	192,432
Xalis faiz gəlirləri	2,638,395	2,203,082

16. HAQQ VƏ KOMİSSİYA XƏRCLƏRİ

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
Haqq və komissiya xərcləri		
MZƏD kateqoriyasına təsnifləşdirilməyən maliyyə alətləri üzrə haqq və komissiyalar:		
- Bank əməliyyatları	122,967	116,612
- Buraxılmış borc qiymətli kağızlar üzrə əməliyyatlar	1,022	29,099
- Ödəmə məntəqələrindəki əməliyyatlar	-	77,183
- Digər	22,951	1,384
Cəmi	146,940	224,278

17. İNZİBATI VƏ ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ

Ümumi və inzibati xərcləri aşağıdakılar daxildir:

	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə
İşçi heyəti üçün xərclər və əlaqəli ayırmalar	1,533,051	1,495,595
Peşəkar və hüquqi xidmətlər üzrə xərclər	163,961	87,431
Aktivdən istifadə hüququ üzrə köhnəlmə xərcləri	143,444	125,908
Proqram təminatı xərcləri	49,052	40,034
Ezamiyyət xərcləri	35,658	47,777
Rabitə xərcləri	29,325	28,755
Ofis xərcləri	28,180	43,670
Kommunal xərclər	12,632	11,882
Nəqliyyat xərcləri	12,385	18,733
Təhlükəsizlik xərcləri	3,884	5,498
Üzvlük haqqı xərcləri	3,500	-
Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər üzrə xərclər	2,938	101
Reklam xərcləri	2,495	4,529
Təmir və saxlanma xərcləri	1,600	-
Əmlak və avadanlıqlar üzrə köhnəlmə xərcləri	1,418	1,156
Qeyri-maddi aktivlər üzrə köhnəlmə xərcləri	723	2,248
Qısamüddətli icarə xərcləri	-	23,546
Əvəzləşdirilməyən ƏDV üzrə xərclər	-	1,440
Digər xərclər	15,038	10,714
Cəmi inzibati və sair əməliyyat xərcləri	2,039,284	1,949,017

BOKT “İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ” MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Mənatı ilə)

31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə işçi heyəti üzrə xərclərə 204,078 AZN məbləğində sosial sığorta ödənişləri daxildir (2022: 206,544 AZN).

18. MƏNFƏƏT VERGİSİ

	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə
Cari vergi xərcləri	53,718	19,090
Təxirə salınmış vergi xərci	108,796	76,628
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	162,514	95,718

Gözlənilən və faktiki tətbiq edilən vergi xərclərinin tutuşdurulması aşağıda göstərilir:

	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə
BMHS-na əsasən vergidən əvvəlki (zərər)/mənfəət	975,532	1,158,843
Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş vergi dərəcəsinə əsasən hesablanmış mənfəət vergisi xərci (20%)	195,106	231,769
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan xərclər və ya vergidən azad edilməyən gəlirlərin vergi effekti:		
Vergiye cəlb edilməyən gəlirlər	(32,592)	(136,051)
Gəlirdən çıxılmayan xərclər	-	-
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	162,514	95,718

MHBS və Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə hesabatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir. Bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi təsiri 20% dərəcəsinə qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi. Təxirə salınmış mənfəət vergisi MHBS-ə uyğun maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədilə uçota alınmış aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri ilə yerli vergi qanunvericiliyinə əsasən uçota alınmış belə məbləğlər arasındakı müvəqqəti fərqlərin təsirini əks etdirir. Təxirə salınmış mənfəət vergisi, öhdəlik metoduna əsasən 20% dərəcəsi ilə bütün müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır. 31 dekabr 2023 və 2022-ci il tarixlərində tamamlanan il üzrə bu müvəqqəti fərqlərdəki hərəkətlərin vergi təsiri aşağıda göstərilir:

	31 dekabr 2022-ci il	Gəlir və xərc hesabatında (xərc)/gəlir kimi yazılmışdır	31 dekabr 2023-cü il
Vergi bazasını artıran/(azaldan) müvəqqəti fərqlərin vergi təsiri			
Müştərilərə verilmiş kreditlər	41,136	(38,161)	2,975
Əmlak və avadanlıqlar	450	(305)	145
Qeyri-maddi aktivlər	(44,420)	45,398	978
Digər aktivlər	-	654	654
İcarə öhdəlikləri	46,260	(48,054)	(1,794)
Borc alınmış vəsaitlər	23,071	(31,300)	(8,229)
Digər öhdəliklər	9,472	(37,028)	(27,556)
Xalis təxirə salınmış xalis vergi aktivi	75,969	(108,796)	(32,827)

BOKT “İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ” MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Mənatı ilə)

---

19. TƏƏHHÜDLƏR VƏ ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR

ARMB-in tələblərinə uyğunluq

Təşkilat Bank Olmayan Kredit Təşkilatları və digər normativ aktlar haqqında qanuna uyğun olaraq, ARMB tərəfindən müəyyən olunmuş qayda və tələblərə riayət etməlidir. Təşkilat, ARMB tərəfindən 31 dekabr 2023 və 2022-ci il tarixlərinə müəyyən olunmuş qayda və tələblərə riayət etmişdir.

Kapital qoyuluşları üzrə öhdəliklər

31 dekabr 2023 və 2022-ci il tarixlərinə Təşkilatın kapital qoyuluşları və ya xərclər üzrə hər hansı bir mühüm öhdəliyi olmamışdır.

Məhkəmə proseduraları

Vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyətin gedişində müştərilər və üçüncü şəxslər tərəfindən Təşkilata qarşı iddialar irəli sürülür. Təşkilatın rəhbərliyi hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün heç bir ehtiyat yaradılmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi

Azərbaycan vergi qanunvericiliyindəki müddəalara bəzən müxtəlif şərhlər və dəyişikliklər edilir və bu dəyişikliklər müxtəlif mənalarda şərh edilə bilər və nəticədə Azərbaycan vergi orqanları bu müddəaları özləri hesab etdikləri kimi şərh edə bilərlər. Praktikada, Azərbaycan vergi orqanları belə hallarda adətən vergi ödəyicilərinin əleyhinə qərar çıxarırlar ki, nəticədə vergi ödəyiciləri öz hüquqlarını məhkəmə vasitəsilə müdafiə etməyə məcbur olurlar.

Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan vergi orqanları məhkəmə orqanları tərəfindən təqdim edilmiş “haqsız vergi qazancı”, “əməliyyatın əsas kommersiya məqsədi” konsepsiyalarından və “əməliyyatın kommersiya mahiyyəti/(məqsədi)” kriteriyasından istifadə edə bilərlər.

Belə qeyri-müəyyənliklər, əsasən maliyyə alətlərinin/derivativlərin və transfer qiymətini təyin etmək məqsədilə əməliyyatın bazar qiymətinin istifadə edilməsi zamanı vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq şərhinə aid edilə bilər. Bu hallar eləcə də kreditlər üzrə ehtiyatların yaradılması zamanı yaranan müvəqqəti fərqlərin və bunun vergi öhdəliyinə təsirinin vergi orqanları tərəfindən mənfəət vergisi bazasının bilərəkdən azaldılması kimi şərh edilməsinə aid edilə bilər. Rəhbərlik əmindir ki, bütün lazımi vergilər hesablanmış, öhdəliklər yaradılmışdır və ona görə də əlavə vergi ehtiyatının yaradılmasına ehtiyac yoxdur.

Ümumiyyətlə, vergi ödəyicilərinin audit tarixindən əvvəlki üç ilə aid maliyyə təsərrüfat fəaliyyəti vergi orqanları tərəfindən yoxlanıla bilər. Bundan əlavə, vergi yoxlamaları başa çatsa belə aparılmış yoxlamaların daha yüksək vergi orqanları tərəfindən yoxlanılması ehtimalı da istisna edilmir.

Həmçinin, Azərbaycan Konstitusiyaya Məhkəməsinin qərarının müddəalarına əsasən vergi yoxlamasının əhatə etdiyi üç illik limit, məhkəmənin qərarına əsasən vergi ödəyicisinin vergi orqanlarını bilərəkdən yanlış yönləndirdiyi və onlara yanlış yönləndirici məlumatlar verdiyi hallarda uzadıla bilər.

20. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRLƏ BAĞLI ƏMƏLİYYATLAR

BMUS 24 “Əlaqəli Tərəflərlə bağlı Qeydlər” standartının tələblərinə əsasən əlaqəli tərəflər və ya əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıdakılardan ibarətdir:

- (a) Təşkilatın birbaşa, dolayısı yolla və ya hər hansı bir üçüncü tərəf vasitəsilə nəzarət etdiyi, nəzarətində olduğu və ya bərabər nəzarət altında olduğu tərəflər (buraya ana şirkətlər, törəmə müəssisələr, eyni səviyyədə olan törəmə müəssisələr aiddir); Təşkilatın fəaliyyətində marağı və bu fəaliyyətə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərmək imkanı olan şəxslər; və Təşkilatın fəaliyyətinə orta q nəzarət həyata keçirən şəxslər;
- (b) Assosiasiya edilmiş müəssisələr – Təşkilat tərəfindən fəaliyyətinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərilə biləcək, lakin törəmə və ya birgə müəssisə olmayan tərəflər;
- (c) Təşkilatın tərəf kimi çıxış etdiyi birgə müəssisələr;
- (ç) Təşkilatın və ya ana şirkətin idarə heyətinin üzvləri;

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ

(Azərbaycan Mənatı ilə)

(ç) (a) və ya (c) bəndlərində göstərilən şəxslərin yaxın ailə üzvləri;

(d) (c) və ya (ç) bəndlərində göstərilən şəxslər tərəfindən birbaşa və ya dolayısı yolla səsvermə hüquqlarının əhəmiyyətli hissəsini əlində cəmləşdirən nəzarətdə olan tərəflər, müəssisələr və birgə müəssisələr aiddir; və ya

(e) İş müddəti bitdikdən sonra Təşkilatın keçmiş işçiləri və ya Təşkilatın əlaqəli olduğu şəxs tərəfindən almacaq mükafatlar.

Ehtimal edilən hər hansı bir əlaqəli tərəfi nəzərə alarkən, əlaqənin təkə hüquqi formasına deyil həmçinin mahiyyətinə diqqət yetirilir. Təşkilat və digər əlaqəli tərəflər arasındakı əməliyyatların təfərrüatları aşağıda qeyd edilmişdir:

	31 dekabr 2023-cü il		31 dekabr 2022-ci il	
	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ
Digər öhdəliklər		392,382		493,261
- Təşkilatın rəhbər işçiləri	34,888		25,939	

31 dekabr 2023-cü il və 2022-ci il tarixlərində tamamlanan illər üzrə məcmu gəlir hesabatına aşağıdakı əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar daxildir:

	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə		31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə	
	Əlaqəli tərəflərlə olan əməliyyatlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ	Əlaqəli tərəflərlə olan əməliyyatlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ
İnzibati və əməliyyat xərcləri		2,039,284		1,949,017
- Təşkilatın rəhbər işçiləri	189,014		113,667	

21. KAPİTALIN İDARƏ OLUNMASI

Təşkilat borc və kapital qalıqlarını optimallaşdıraraq səhmdarların gəlirini artırmaq şərtilə gələcəkdə fəaliyyətinin davamlılıq prinsipinə uyğun olması üçün çalışır.

Təşkilat hər hansı tənzimləmə və ya nəzarət orqanı tərəfindən kapital adekvatlığı monitorinqinə tabe deyil. ARMB-nin yeganə tələbi minimum 300,000 AZN həcmində nizamnamə kapitalının olmasıdır.

Təşkilatın kapital strukturu kapital dəyişiklikləri haqqında hesabatda qeyd olunan nizamnamə kapitalı, bölüşdürülməmiş mənfəət və yenidən qiymətləndirmə üzrə artımdan ibarətdir.

İdarə Heyəti kapital strukturunu yarım illik əsasda nəzərdən keçirir. Təşkilat ümumi kapital strukturunu İdarə Heyətinin tövsiyəsinə əsasən dividendlərin verilməsi və ya yeni səhmlərin buraxılması yolu ilə artırır.

22. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRİ

Amortizasiya olunmuş dəyərdə qeydə alınan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri:

Təşkilat müəyyən qiymətləndirmə üsulları ilə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini açıqlamaq üçün aşağıdakı qiymətləndirmə səviyyələrindən istifadə edir:

- 1-ci səviyyə: Fəal bazarda eyni bir alət üçün aktiv bazar qiymətləri (nizamlanmamış)
- 2-ci səviyyə: Birbaşa (yəni qiymətlər kimi), ya da bilavasitə (yəni qiymətlərdən törəyən) müşahidə oluna bilən, 1-ci səviyyəyə daxil edilmiş kotirovka olunan qiymətdən başqa digər ilkin göstəricilər. Bu

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Məmatı ilə)

kateqoriyaya aşağıdakı amillərdən istifadə etməklə qiymətləndirilən alətlər daxildir: analoji alətlər üçün fəal bazarda tətbiq edilən bazar qiymətləri; analoji alətlər üzrə kifayət qədər fəal hesab olunmayan bazarlarda tətbiq edilən qiymətlər; və ya bütün əhəmiyyətli ilkin göstəricilərin birbaşa, yaxud dolayısı ilə bazar məlumatlarından müşahidə oluna bildiyi sair qiymətləndirmə üsulları.

- 3-cü səviyyə: ilkin göstəricilər müşahidə oluna bilmir. Bu kateqoriyaya aid edilən alətlərin qiymətləndirmə metoduna müşahidə edilə bilən məlumata əsaslanmayan ilkin göstəricilər daxildir və müşahidə edilə bilməyən ilkin göstəricilər həmin alətin qiymətləndirilməsində əhəmiyyətli təsirə malikdir. Bu kateqoriyaya oxşar alətlər üçün kotirovka olunan qiymətlər əsasında qiymətləndirilən alətlər daxildir və bu zaman alətlər arasında fərqi əks etdirmək üçün mühüm müşahidə olunmayan tənzimləmələr və ya mülahizələr tələb olunur

Aşağıdakı cədvəl ədalətli dəyərində ölçülməyən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin hər bir ədalətli dəyər ölçülməsinin 31 dekabr 2023-cü il tarixinə təsnifləşdirildiyi ədalətli dəyər iyerarxiyasındakı səviyyə əsasında təhlil edir:

	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	Cəmi
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	665,092	-	-	665,092
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	-	-	10,092,997	10,092,997
Digər maliyyə aktivləri	-	-	299,539	299,539
Cəmi maliyyə aktivləri	665,092	-	10,392,536	11,057,628
Maliyyə öhdəlikləri				
Borc alınmış vəsaitlər	-	-	2,286,769	2,286,769
Buraxılmış qiymətli kağızlar	-	1,010,000	-	1,010,000
İcarə öhdəlikləri	-	-	222,330	222,330
Digər maliyyə öhdəlikləri	-	-	128,845	128,845
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	-	1,010,000	2,637,944	3,647,944

Aşağıdakı cədvəl ədalətli dəyərində ölçülməyən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin hər bir ədalətli dəyər ölçülməsinin 31 dekabr 2022-ci il tarixinə təsnifləşdirildiyi ədalətli dəyər iyerarxiyasındakı səviyyə əsasında təhlil edir:

	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	Cəmi
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	32,940	-	-	32,940
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	-	8,827,563	8,827,563
Digər maliyyə aktivləri	-	-	187,681	187,681
Cəmi maliyyə aktivləri	32,940	-	9,015,244	9,048,184
Maliyyə öhdəlikləri				
Borc alınmış vəsaitlər	-	-	1,125,702	1,125,702
Buraxılmış qiymətli kağızlar	-	1,010,000	-	1,010,000
İcarə öhdəlikləri	-	-	231,300	231,300
Digər maliyyə öhdəlikləri	-	-	97,044	97,044
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	-	1,010,000	1,454,046	2,464,046

Ədalətli dəyəri qalıq dəyərinə yaxın olan aktivlər və öhdəliklər

Likvid və ya ödəmə dövrü qısamüddətli (üç aydan daha az) olan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri üzrə hesab edilir ki, qalıq dəyərləri ədalətli dəyərlərinə yaxındır. Bu fərziyyə həmçinin xüsusi ödəmə müddəti və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri olmadan, depozitlərə də tətbiq edilir.

Sabit və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri

Fəal bazar qiyməti olan borc alətləri üzrə ədalətli dəyər təyin edilmiş bazar qiymətləri əsasında müəyyən edilir. Fəal bazar qiyməti olmayan borc alətlərinin ədalətli dəyəri, hal-hazırda oxşar şərtlər, kredit riski və

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ

(Azərbaycan Manatı ilə)

qalan ödəmə müddəti üzrə borc üçün mövcud olan dərəcələr istifadə etməklə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti azaldılmaqla qiymətləndirilir.

23. RİSKLƏRİN İDARƏ EDİLMƏSİ SİYASƏTİ

Təşkilatın fəaliyyəti üçün risklərin idarə edilməsi əməliyyatların mühüm elementini təşkil edir. Təşkilatın əməliyyatlarına təsir göstərəcək əsas risklər aşağıdakılardan ibarətdir:

- Kredit riski
- Likvidlik riski
- Bazar riski

Təşkilatın rəhbərliyi anlayır ki, səmərəli risklərin idarə olunması sisteminə malik olmaq vacib şərtidir. Bu məqsədlə, Təşkilat rəhbərliyi risk idarəetmə qrupu yaratmışdır. Bu qrupun əsas məqsədi Təşkilatı ehtimal edilən risklərə qarşı qorumaq və ona qarşıda qoyulan hədəflərə çatmaq imkanı yaratmaqdır. Risklərin idarə olunması qrupu vasitəsilə Təşkilatın rəhbərliyi, aşağıdakı risklərin idarə olunmasına nəzarət edir:

Kredit riski

Maliyyə aləti üzrə əməliyyat aparan bir tərəf öz öhdəliyini yerinə yetirməməsi nəticəsində digər tərəfə maliyyə zərəri vurduqda, Təşkilat kredit riskinə məruz qalır. Kredit riski Təşkilatın qarşı tərəflərlə həyata keçirdiyi kredit və digər əməliyyatlar nəticəsində ortaya çıxır ki, bu da maliyyə aktivlərinin yaranmasına gətirib çıxarır.

Təşkilat hesab edir ki, kredit riskini aşağıdakı konsepsiya qiymətləndirir:

GKZ hesablamalarının mexanizmi aşağıdakı təsvir olunur və əsas elementləri bunlardır:

DE	Defolt ehtimalı müəyyən vaxt civarında defoltun mümkünlüyünün qiymətləndirilməsidir. Defolt, təhlil edilən müddət ərzində müəyyən anda yalnız müvafiq vəsait daha əvvəl uçotdan çıxarılmamış və hələ də portfelə daxil olanda yaranı bilər.
DHRH	Defolt halında riskin həcmi, müqavilədə nəzərdə tutulub-tutulmamasından asılı olmayaraq, əsas və faiz məbləğlərinin qaytarılması, kredit öhdəliyi üzrə gözlənilən vəsaitlərin istifadəsi və yerinə yetirilməmiş ödənişlər üzrə hesablanmış faiz də daxil olmaqla hesabat tarixindən sonra risk həcmində gözlənilən dəyişikliyi nəzərə almaqla gələcək defolt tarixində risk həcmi qiyətləndirilməsidir.
DHZ	Defolt halında zərər müəyyən zaman defolt yarananda əmələ gələn zərərin qiymətləndirilməsidir. Bu, müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniləcək pul vəsaitləri ilə kreditörün əldə etməyi gözlədiyi pul vəsaitləri arasındakı fərqə əsaslanır. Bu, adətən DHZ faizi kimi ifadə edilir.

Özünün GKZ modellərində Təşkilat geniş miqyaslı proqnoz məlumatlarına, məsələn kredit riski komponentlərin qiymətləndirmələrinə inteqrasiya olunmuş iqtisadi göstəricilərə əsaslanır. Dəyərsizləşmə zərərləri və azad etmələr maliyyə aktivinin ümumi balans dəyərində düzəliş kimi uçota alınan modifikasiya zərərlərindən ayrı olaraq uçota alınır və açıqlanır.

Təşkilat hesab edir ki, ilkin tanımadan sonra kredit reytingi əhəmiyyətli dərəcədə pisləşdikdə kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. Əhəmiyyətli pisləşmə səviyyəsi seqmentdən seqmentə fərqlənir və 2-ci və 3-cü pillə arasında və ya müəyyən edilmiş litim daxilində dəyişir. Təşkilat həmçinin aktiv üzrə kredit riskinin əhəmiyyətli artmasına təkan vermək üçün 2-ci dərəcəli keyfiyyət metodunu tətbiq edir, məsələn müştərinin / obyektin müşahidə siyahısına daxil edilməsi və ya hesabın saxlanması. Kredit reytinginin dəyişməsindən asılı olmayaraq müqavilə ödənişləri 30 gündən artıqdırsa, kredit riski ilkin tanıma anından etibarən əhəmiyyətli artmış hesab olunur.

Borcalan müqavilə şərtlərindən asılı olaraq müqavilə ödənişlərini 90 gün gecikdirsə, Təşkilat maliyyə alətinin defolt olduğunu və buna görə də GKZ hesablamaları üçün Mərhələ 3-ün (kredit üzrə dəyərsizləşmə) əmələ gəldiyini hesab edir. Təşkilat gün ərzində tələb olunan ödənişlər fərdi müqavilələrdə göstəriləndiyi kimi iş gününün bağlanması səbəbi ilə ödənilməyəndə kassa və banklararası qalıqlarını defolt hesab edir və

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ

(Azərbaycan Manatı ilə)

dərhal tədbirlər görür. Müştərinin defolt vəziyyətində olub-olmamasını keyfiyyət baxımından qiymətləndirilməsi çərçivəsində

Təşkilat GKZ-ni AYKD aktivləri, kreditin dəyərsizləşməsi amilləri olan əhəmiyyətli aktivlər və kredit riskinin əhəmiyyətli artması amilləri olan müəyyən aktivlər üçün fərdi əsasla hesablayır. Təşkilat bütün digər siniflərdən olan aktivləri homogen borcalanlar qruplarına GKZ-ni kreditlərin daxili və xarici xüsusiyyətlərinin birləşməsi əsasında məcmu şəkildə hesablayır

GKZ ehtiyatı aktivin müddəti ərzində yaranması gözlənilən kredit zərərlərinə əsaslanır. Lakin əmələ gəlmiş andan kredit riskində əhəmiyyətli artım olmadığı hallarda ehtiyat 12 aylıq gözlənilən kredit zərərinə əsaslanır. 12 aylıq GKZ hesabat tarixindən sonra 12 ay ərzində mümkün olan maliyyə alətləri ilə bağlı öhdəliklərin yerinə yetirilməməsindən irəli gələn GKZ-dən ibarətdir.

Hər hesabat dövrünün sonunda Təşkilat, maliyyə alətinin qalan müddəti üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi riskindəki dəyişiklikləri nəzərdən keçirməklə, maliyyə aləti üzrə kredit riskinin ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli artıb-artmamasının qiymətləndirilməsi siyasətini tətbiq etmişdir. Yuxarıdakı prosesə əsaslanaraq, Təşkilat kreditləri aşağıdakı kimi qruplaşdırılır:

Mərhələ 1:	İlk tanınandan bəri kredit riskində artım göstəriciləri olmayan kreditlər. Faiz gəliri məcmu məbləğə hesablanır. Ehtiyatlar 12 aylıq GKZ üzərindən ölçülür.
Mərhələ 2:	Kredit riskində əhəmiyyətli artım olmuş kreditlər. Faiz gəliri məcmu məbləğə hesablanır. Ehtiyat ömürlük GKZ üzərindən ölçülür.
Mərhələ 3:	Əhəmiyyətli riskə sahib dəyərsizləşmiş hesab olunan kreditlər. Faiz gəliri xalis məbləğə hesablanır. Ehtiyat ömürlük GKZ üzərindən ölçülür.
AYKD:	Alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri (AYKD) ilkin tanınma zamanı kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləridir. AYKD aktivləri ilkin tanınmada ədalətli dəyərlə qeydə alınır və faiz gəliri sonradan krediti nəzərə almaqla düzəliş edilmiş EFD əsasında tanınır. GKZ yalnız gözlənilən kredit zərərlərində sonradan dəyişiklik baş verəndə tanınır və ya ləğv edilir.

Coğrafi konsentrasiya

Rəhbərlik həmçinin qanunvericilik və tənzimləmə sahəsindəki risklərin idarə edilməsinə və bu risklərin Təşkilatın fəaliyyətinə təsirinə nəzarət edir. Bu nəzarət mexanizmi Təşkilata Azərbaycan Respublikasındakı investisiya mühitinin dəyişməsindən yaranan ehtimal edilən zərərləri minimal həddə salmağa şərait yaradır. Aktiv və öhdəliklərin coğrafi konsentrasiyası aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Azərbaycan Respublikası	İƏİT ölkələri	Digər ölkələr	31 dekabr 2023-cü il
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	665,092	-	-	665,092
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	10,092,997	-	-	10,092,997
Digər maliyyə aktivləri	299,539	-	-	299,539
Cəmi maliyyə aktivləri	11,057,628	-	-	11,057,628
Maliyyə öhdəlikləri				
Borc alınmış vəsaitlər	2,286,769	-	-	2,286,769
Buraxılmış qiymətli kağızlar	1,010,000	-	-	1,010,000
İcarə öhdəlikləri	222,330	-	-	222,330
Digər maliyyə öhdəlikləri	128,845	-	-	128,845
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	3,647,944	-	-	3,647,944
XALIS MÖVQE	7,409,684	-	-	7,409,684

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC**MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR****31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ***(Azərbaycan Manatı ilə)*

	Azərbaycan Respublikası	İƏİT ölkələri	Digər ölkələr	31 dekabr 2022-ci il
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	32,940	-	-	32,940
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	8,827,563	-	-	8,827,563
Digər maliyyə aktivləri	187,681	-	-	187,681
Cəmi maliyyə aktivləri	9,048,184	-	-	9,048,184
Maliyyə öhdəlikləri				
Borc alınmış vəsaitlər	1,125,702	-	-	1,125,702
Buraxılmış qiymətli kağızlar	1,010,000	-	-	1,010,000
İcarə öhdəlikləri	231,200	-	-	231,300
Digər maliyyə öhdəlikləri	90,669	6,375	-	97,044
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	2,457,571	6,375	-	2,464,046
XALIS MÖVQE	6,590,613	(6,375)	-	6,584,138

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Məmmət ilə)

Likvidlik riski

Likvidlik və faiz dərəcəsi riskləri üzrə təhlillər aşağıdakı cədvəldə qeyd olunur. Cədvəllər aşağıdakı məqamları əks etdirir:

	Orta çəkili effektiv faiz dərəcəsi	1 aya qədər	1 aydan 3 ayadək	3 aydan 1 ildək	1 ildən 5 ildək	5 ildən çox	Vaxtı keçmiş	31 dekabr 2023-cü il Cəmi
Maliyyə aktivləri								
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	21.10%	12,322	173,946	2,377,606	7,529,123	-	-	10,092,997
Cəmi faiz gəliri yaradan aktivlər		12,322	173,946	2,377,606	7,529,123	-	-	10,092,997
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		665,092	-	-	-	-	-	665,092
Digər maliyyə aktivləri		299,539	-	-	-	-	-	299,539
Cəmi maliyyə aktivləri		976,953	173,946	2,377,606	7,529,123	-	-	11,057,628
Maliyyə öhdəlikləri								
Borc alınmış vəsaitlər	0.10%	196,067	389,130	1,323,079	378,493	-	-	2,286,769
Buraxılmış qiymətli kağızlar	12%	10,000	-	1,000,000	-	-	-	1,010,000
İcarə öhdəlikləri	10.06%	11,646	23,270	109,393	78,021	-	-	222,330
Cəmi faiz xərci yaradan öhdəliklər		217,713	412,400	2,432,472	456,514	-	-	3,519,099
Digər maliyyə öhdəlikləri		128,845	-	-	-	-	-	128,845
Cəmi maliyyə öhdəlikləri		346,558	412,400	2,432,472	456,514	-	-	3,647,944
Likvidlik boşluğu		630,395	(238,454)	(54,866)	7,072,609	-	-	
Faiz dərəcəsi boşluğu		(205,391)	(238,454)	(54,866)	7,072,609	-	-	
Məcmu faiz dərəcəsi boşluğu		(205,391)	(443,845)	(498,711)	6,573,898	6,573,898	6,573,898	

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Məmmətli tili)

	Orta çəkili effektiv faiz dərəcəsi	1 aya qədər	1 aydan 3 ayadək	3 aydan 1 ildək	1 ildən 5 ildək	5 ildən çox	Vaxtı keçmiş	31 dekabr 2022-ci il Cəmi
Maliyyə aktivləri								
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	22.62%	633,101	1,218,063	4,342,810	2,617,163	-	16,426	8,827,563
Cəmi faiz gəliri yaradan aktivlər		633,101	1,218,063	4,342,810	2,617,163	-	16,426	8,827,563
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		32,940	-	-	-	-	-	32,940
Digər maliyyə aktivləri		187,681	-	-	-	-	-	187,681
Cəmi maliyyə aktivləri		853,722	1,218,063	4,342,810	2,617,163	-	16,426	9,048,184
Maliyyə öhdəlikləri								
Borc alınmış vəsaitlər	0.1%	432,829	60,250	271,124	361,499	-	-	1,125,702
Buraxılmış qiymətli kağızlar	12%	10,000	-	-	1,000,000	-	-	1,010,000
İcarəöhdəlikləri	10.06%	11,440	34,310	92,563	92,987	-	-	231,300
Cəmi faiz xərci yaradan öhdəliklər		454,269	94,560	363,687	1,454,486	-	-	2,367,002
Digər maliyyə öhdəlikləri		97,044	-	-	-	-	-	97,044
Cəmi maliyyə öhdəlikləri		551,313	94,560	363,687	1,454,486	-	-	2,464,046
Likvidlik boşluğu								
Faiz dərəcəsi boşluğu		302,409	1,123,503	3,979,123	1,162,677	-	16,426	
Faiz dərəcəsi boşluğu		178,832	1,123,503	3,979,123	1,162,677	-	16,426	
Məcmu faiz dərəcəsi boşluğu		178,832	1,302,335	5,281,458	6,444,135	6,444,135	6,460,561	

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ

(Azərbaycan Manatı ilə)

Bazar riski

Bazar riskinə faiz dərəcəsinə, xarici valyuta məzənnələrində və qiymətləndirmədəki dəyişmələrdən yaranan və Təşkilatın məruz qaldığı risklər aiddir. Təşkilat cari dəyişmələr, maliyyə bazarları və ümumilikdə iqtisadi vəziyyət üzrə təhlil aparmaqla risklərə nəzarət edir.

Faiz dərəcəsi riski

Aşağıdakı cədvəl "risk göstəricisinin ehtimal edilən mümkün dəyişməsi" üsulu ilə hesablanmış və faizlərin dəyişməsinə Təşkilatın həssaslığını təqdim edir. Bu dəyişikliklərin həddi rəhbərlik tərəfindən təyin edilir və onlara təqdim edilən risk hesabatlarında öz əksini tapır.

Mənfəət vergisindən əvvəlki mənfəətə təsiri:

	31 dekabr 2023-cü il tarixinə		31 dekabr 2022-ci il tarixinə	
	Faiz dərəcəsi +1%	Faiz dərəcəsi -1%	Faiz dərəcəsi +1%	Faiz dərəcəsi -1%
Maliyyə aktivləri:				
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	100,930	(100,930)	88,276	(88,276)
Maliyyə öhdəlikləri:				
Borc alınmış vəsaitlər	(22,868)	22,868	(11,257)	11,257
Buraxılmış qiymətli kağızlar	(10,100)	10,100	(10,100)	10,100
İcarə öhdəlikləri	(2,223)	2,223	(2,313)	2,313
Mənfəət vergisindən əvvəlki zərərə xalis təsiri	65,739	(65,739)	64,606	(64,606)

Xarici valyuta riski

Məzənnə fərqlərindən asılı olaraq maliyyə alətinin dəyərindəki dəyişmələr xarici valyuta riski adlanır. Təşkilatın maliyyə vəziyyəti və pul vəsaitlərinin hərəkəti mövcud valyuta məzənnələrinin dəyişməsi zamanı belə risklərin təsirinə məruz qalır.

Təşkilatın xarici valyuta məzənnələrinin dəyişməsi zamanı məruz qalacağı risklər aşağıdakı cədvəldə təqdim edilmişdir:

	AZN	ABŞ dolları	Avro	31 dekabr 2023-cü il Cəmi
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	662,880	1,843	369	665,092
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	9,473,967	619,030	-	10,092,997
Digər maliyyə aktivləri	299,539	-	-	299,539
Cəmi maliyyə aktivləri	10,436,386	620,873	369	11,057,628
Maliyyə öhdəlikləri				
Borc alınmış vəsaitlər	2,286,769	-	-	2,286,769
Buraxılmış qiymətli kağızlar	1,010,000	-	-	1,010,000
İcarə öhdəlikləri	222,330	-	-	222,330
Digər maliyyə öhdəlikləri	128,845	-	-	128,845
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	3,647,944	-	-	3,647,944
AÇIQ VALYUTA MÖVQEYİ	6,788,442	620,873	369	7,409,684

BOKT "İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ" MMC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ

(Azərbaycan Manatı ilə)

	AZN	ABŞ dolları	Avro	31 dekabr 2022-ci il Cəmi
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	28,663	3,229	1,048	32,940
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	8,819,512	8,051	-	8,827,563
Digər maliyyə aktivləri	187,681	-	-	187,681
Cəmi maliyyə aktivləri	9,035,856	11,280	1,048	9,048,184
Maliyyə öhdəlikləri				
Borc alınmış vəsaitlər	1,125,702	-	-	1,125,702
Buraxılmış qiymətli kağızlar	1,010,000			1,010,000
İcarə öhdəlikləri	231,300			231,300
Digər maliyyə öhdəlikləri	90,669	6,375	-	97,044
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	2,457,671	6,375	-	2,464,046
AÇIQ VALYUTA MÖVQEYİ	6,578,185	4,905	1,048	6,584,138

Xarici valyuta riskinə həssaslıq

Aşağıdakı cədvəl Təşkilatın ABŞ dollarının və Avronun Azərbaycan manatına nisbətən məzənnəsində 10%-lik artım və ya azalmasına həssaslığını təhlil edir. 10% rəhbərlik tərəfindən xarici valyuta risklərini təhlil edərkən daxili risk hesabatlarında istifadə olunan həssaslıq dərəcəsidir və xarici valyuta məzənnəsinin dəyişməsinin Təşkilata təsirini təhlil rəhbərlik tərəfindən istifadə olunur.

Həssaslıq təhlili xarici valyutada olan monetar aktiv və öhdəliklərin hesabat tarixinə qalıq dəyərindən istifadə edir və bu dəyəri məzənnədəki 10%-lik dəyişiklik üçün uyğunlaşdırır. Əgər xarici ölkələrdə yerləşən müştərilərə verilmiş kreditlər və xaricdəki əməliyyatlar üzrə verilmiş kreditlər borc verənin və ya borc alanın valyutasında deyilsə bu məbləğlər də həssaslıq təhlilinə daxil edilir.

	31 dekabr 2023-cü il tarixinə		31 dekabr 2022-ci il tarixinə	
	AZN/USD +10%	AZN/USD -10%	AZN/USD +10%	AZN/USD -10%
Vergidən əvvəl mənfəətə xalis təsir	62,087	(62,087)	491	(491)

	31 dekabr 2023-cü il tarixinə		31 dekabr 2022-ci il tarixinə	
	AZN/EUR +10%	AZN/EUR -10%	AZN/EUR +10%	AZN/EUR -10%
Vergidən əvvəl mənfəətə xalis təsir	37	(37)	105	(105)

Qiymət riski

Qiymət riski bazar qiymətlərinin dəyişməsi nəticəsində bu dəyişikliklərin konkret qiymətli kağıza və ya onu yerləşdirən tərəfə məxsus amillərdən və ya bazarda alınıb-satılan bütün qiymətli kağızlara təsir göstərən amillərdən asılı olaraq maliyyə alətinin dəyərinin dəyişməsi ilə əlaqədar riskdir. Təşkilat ümumi və ya xüsusi bazar dəyişmələrindən yaranan qiymət risklərinə məruz qalır.

Həssaslıq təhlilinin məhdudiyətləri

Əvvəlki cədvəllərdə qeyd olunan təsirlər yalnız bir təxminin dəyişməsinə və bu zaman digər təxminlərin sabit qaldığını nəzərdə tutur. Reallıqda isə, təxminlər və digər faktorlar arasında korrelyasiya mövcuddur.

O da qeyd edilməlidir ki, bu həssaslıq münasibətləri xətti şəkildə deyil və bu nəticələri daha böyük və ya daha kiçik təsirləri ölçmək üçün interpolyasiya və ya ekstrapolyasiya etmək olmaz.

Həmçinin, həssaslıq təhlilində Təşkilatın aktiv və öhdəliklərini mütəmadi olaraq idarə etməsi nəzərə alınmır. Əlavə olaraq, Təşkilatın maliyyə vəziyyəti istənilən zaman faktiki bazar dəyişmələrinin nəticəsində dəyişə bilər. Məsələn, Təşkilatın maliyyə risklərinin idarə olunması strategiyası, bazardakı dəyişikliklərdən yaranan risklərə qarşı Təşkilatı qorumağı qarşısına məqsəd qoyur. İnvestisiya bazarlarında müşayiət edilən düşmələr zamanı qiymətlər müəyyən həddin altına düşdükdə, rəhbərlik investisiyaların satılmasına,

BOKT “İNKİŞAF ÜÇÜN MALİYYƏ” MMC

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ

(Azərbaycan Manatı ilə)

---

investisiya portfelinin strukturunun dəyişdirilməsinə qərar verə bilər və ya digər qoruyucu qərarlar qəbul edə bilər. Nəticədə, aktivlər bazar dəyəri ilə göstərilədiyinə görə, təxminlərdə baş verən dəyişikliklər öhdəliklərə faktiki təsir göstərməyə bilər. Bu kimi hallarda öhdəlik və aktivlərin ölçülməsində istifadə edilən müxtəlif üsullar kapitalda böyük dəyişikliklər yarada bilər.

Yuxarıda göstərilən həssaslıq təhlilinin digər məhdudiyyətlərindən biri Təşkilatın təxminlərinə görə ehtimal edilən riskləri təqdim etmək məqsədilə yalnız qısa müddətdə bazar dəyişmələri ilə əlaqədar proqnozlaşdırılması çətin olan fərziyyələrdən istifadə etməsidir; bu zaman təxmin edilir ki, bütün faiz dərəcələri eyni qaydada və istiqamətdə dəyişir.

24. HESABAT DÖVRÜNDƏN SONRA BAŞ VERMİŞ HADİSƏLƏR

Hesabat dövründən sonra əhəmiyyətli hadisə baş verməmişdir.